

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za slovenistiko

Kaja Horvat

Bibliografija leposlovja v tržaški Edinosti (1876–1885)

Diplomsko delo

Mentor: redni prof. dr. Miran Hladnik

Ljubljana, 2013

Zahvala

Za vso pomoč in nasvete pri izdelavi diplomske naloge se zahvaljujem mentorju, red. prof. Miranu Hladniku. Za nasvete glede izbire literature se zahvaljujem tudi red. prof. Marti Verginella.

Iskrena zahvala gre moji družini, fantu in prijateljem za podporo skozi vsa leta študija in spodbudo pri pisanju diplomske naloge in opravljanju izpitov.

Kaja Horvat

IZVLEČEK

Za Slovence, ki so v 19. stoletju bivali izven slovenskega ozemlja, je bilo izredno pomembno, da so imeli slovenski časnik, ki jih je povezoval, in iz katerega so črpali slovenski jezik. Takšno vlogo je na območju Trsta in tržaškega zaledja opravljal časnik Edinost, ki je izhajal od leta 1876.

Prva štiri leta izhajanja Edinosti je bilo leposlovja malo, objavljeno je bilo kar med ostalim besedilom, s 5. letnikom pa se je pojavila rubrika Podlistek, ki je bila namenjena objavljanju leposlovja.

V diplomski nalogi je izpostavljena predvsem krajša in daljša proza, objavljena v Podlistku. Priložena je tudi bibliografija leposlovja za obdobje prvih 10 let.

Ključne besede: Edinost, bibliografija, leposlovje, rubrika Podlistek

ABSTRACT

To the Slovenes in the nineteenth century, living out of Slovene territory, having a Slovene newspaper to connect them and for them to draw the language, was crucial and extremely important. Newspaper called "Edinost" did this for the people living in the Trieste area. This newspaper was present on the given area from 1876 A.D.

For the first four years the newspaper had no special attention intended to literature, but since the fifth year of the existence of the newspaper they got a section called "Podlistek", intended for the publishing of literature.

This thesis presents especially the shorter and longer works of prose, published in the "Podlistek" section. The bibliography of literature for a decade is also included.

Key words: Edinost, bibliography, literature, rubric Podlistek

KAZALO

UVOD	7
1. SLOVENCİ V TRSTU IN V NJEGOVEM ZALEDJU	8
2. POLITIČNO DRUŠTVO EDINOST	10
3. ZGODOVINA SLOVENSКИH ČASNIKOV V TRSTU.....	12
4. ČASNIK EDINOST	13
4. 1 IZHAJANJE ČASNIKA EDINOST	14
5. PO LETNIKIИ	15
5.1 LETNIK 1, 1876	15
5.2 LETNIK 2, 1877	15
5.3 LETNIK 3, 1878	16
5.4 LETNIK 4, 1879	17
5.5 LETNIK 5,1880	18
5.6 LETNIK 6, 1881	19
5.7 LETNIK 7, 1882	20
5.8 LETNIK 8, 1883	21
5.9 LETNIK 9, 1884	22
5.10 LETNIK 10, 1885	22
6. DALJŠA IN KRAJŠA PRIPOVEDNA PROZA V PODLISTKU	24
6.1 RUBRIKA PODLISTEK	24
6.2 PROZA V PODLISTKU PO LETNIKIИ.....	24
6.2.1 LETNIK 5	24
6.2.2 LETNIK 6	26
6.3.3 LETNIK 7	27

6.2.4 LETNIK 8	29
6.2.5 LETNIK 9	32
6.3.6 LETNIK 10	36
7. GRAFIČNI PRIKAZ POPISA	42
7.1 ŠTEVILO LITERARNIH DEL PO LETNIKI	42
7.2 RAZMERJE MED KRAJŠIMI IN DALJŠIMI PRIPOVEDNIMI BESEDILI	42
7.3 AVTORJI	43
7.4 IZVIRNA IN PREVEDENA BESEDILA	44
ZAKLJUČEK.....	45
VIRI IN LITERATURA	46
BIBLIOGRAFIJA	47

KAZALO GRAFOV

GRAF 1: Število literarnih del po letnikih.....	42
GRAF 2: Razmerje med krajšimi in daljšimi pripovednimi besedili.....	43
GRAF 3: Razmerje med nepodpisanimi in znanimi avtorji ter psevdonimi.....	43
GRAF 4: Razmerje med izvirnimi in prevedenimi besedili.....	44

KAZALO SLIK

SLIKA 1: Pogled na Trst leta 1885.....	9
SLIKA 2: Poziv k taboru v Dolini.....	10
SLIKA 3: Ivan Nabergoj.....	11
SLIKA 4: Zgodovina slovenskih časnikov v Trstu.....	12
SLIKA 5: Naslovnica Edinosti.....	14
SLIKA 6: Naslovnica Edinosti.....	14
SLIKA 7: Strele.....	15
SLIKA 8: Strele.....	15
SLIKA 9: Oglas.....	17
SLIKA 10: Naznanilo.....	18
SLIKA 11: Časnik Edinost.....	21
SLIKA 12: Podlistek.....	23

UVOD

Trst je imel v slovenski zgodovini že od nekdaj pomembno vlogo, saj so Slovenci stoletja poseljevali mesto in njegovo okolico. Ko je v 19. stoletju kot pomembno pristaniško mesto doživel velik vzpon, so se v mestu in njegovem zaledju skušali uveljaviti tudi Slovenci. Pri tej uveljavitvi so imeli pomembno vlogo društva in časniki.

V prvem delu diplomske naloge je predstavljeno mesto in njegovo zaledja v 19. stoletju. To je čas, ko se je na tržaškem in širšem primorskem območju osnovalo politično društvo Edinost, ki je od leta 1876 izdajalo svoj časnik, imenovan Edinost. Seznanili se bomo tudi s samim političnim društvom in s časnikom Edinost.

V drugem delu diplomske naloge sledi predstavitev rezultatov praktičnega dela. Pregledala bom 10 letnikov časnika (1876–1885) Edinost, ki je dostopen na Digitalni knjižnici Slovenije, in uredila bibliografijo leposlovja za obdobje 10 let. Predstavila bom tudi daljša in krajša prozna besedila, ki so objavljena v časniku.

V zadnjem delu sledijo še grafi, ki ponazarjajo, kolikšno je število literarnih del po letnikih, razmerje med krajšo in daljšo prozo, koliko teh pripovedi je izvirno delo domačih avtorjev, koliko pa prevedeno ali prirejeno po tujih avtorjih. Za konec bom ugotavljala še, ali se avtorji podpisujejo s svojimi imeni in kolikšen je delež tistih, ki so nepodpisani ali objavljajo pod psevdonimi.

1. SLOVENCİ V TRSTU IN V NJEGOVEM ZALEDJU

Slovenci so v Trstu že od srednjega veka, vendar je vprašanje o njihovi pripadnosti zaledju postalo aktualno šele v prvi polovici 19. stoletja, ko je prišlo do ekonomske in demografske rasti. Predstavljali so predvsem nižje sloje, njihova asimilacija pa je bila hitra, saj so se le z znanjem tujega jezika znebili svojega porekla kmeta.

Prvi uradni popis narodnosti iz leta 1846 je pokazal, da živi na ozemlju tržaške občine kar 25.300 Slovencev, kar je 31,5 %. To priča, da je bila slovenska narodna zavest med številnimi Slovenci sredi 19. stoletja že zasidrana.

Leta 1848 so bili tržaški Slovenci v svojih političnih zahtevah previdni, a so nosilci zamisli o Zedinjeni Sloveniji v svojih programih zahtevali tudi Primorsko, vključno s Trstom. Debata o tržaškem vprašanju se je med Slovenci spet razvnela leta 1860, ko so tudi Slovenci začeli organizirati društva, izdajati časnike in prirejati množična zborovanja – tabore.

Po letu 1866 so morali Habsburžani zaradi izgubljene vojne prepustiti Beneško kraljestvo Italiji. Ko se je Italija razširila, se je Trst znašel v središču boja med liberalno mestno gospodo in konservativnimi slovenskimi množicami. Leta 1876 so bile vsem etničnim skupnostim Habsburškega cesarstva priznane enake kulturne in jezikovne pravice. Vendar so italijanski meščani v Trstu uporabili vsa možna sredstva, da bi zavrlji politično in kulturno rast ostalih narodov. (Pirjevec, 2007, str. 17–43)

Slovenci so si prizadevali spremeniti obstoječe razmere v Trstu, medtem ko so se Italijani zavzemali za ohranitev svojega političnega, družbenega in gospodarskega položaja. Okoli 1880 so imeli Slovenci postavljene že dovolj trdne temelje političnega in gospodarskega življenja povsod, kjer so živeli.

V vseh treh delih avstrijskega primorja (Trst, Goriško-Gradiščanska, Istra) živijo Slovenci in Italijani še danes drug ob drugem. V sporu za mesto Trst je slovenska stran zagovarjala pripadnost mesta podeželju, saj naj bi le tista območja ohranila nedotaknjeno identiteto, narodna podoba mest pa naj bi bila posledica raznarodovalnih procesov. (Zaščita, 2001, str. 52–56)

Ko je tržaško pristanišče doživelo svoj razvoj, se je okrepilo tudi slovensko meščanstvo v Trstu. Prav tako se je okrepila tudi njihova politična zavest, kar se zrcali v listu Edinost. Časnik Edinost je zastopal predvsem narodnjaške in liberalne ideje, uveljavil pa se je lahko

zaradi reforme volilnega sistema, ki je Slovincem ponudila nove možnosti političnega delovanja. (Pirjevec, 2007, str. 44)

SLIKA 1: Pogled na Trst leta 1885, vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Triest_1885.jpg

2. POLITIČNO DRUŠTVO EDINOST

O pripravah na ustanovitev društva Edinost priča dopis z 9. oktobra 1874. Slovenski rodoljubi so se prvič sestali 1. novembra 1874 pri Sv. Ivanu v Trstu na domu Štefana Nadliška.

Politično društvo Edinost je bilo ustanovljeno 12. novembra leta 1874, ko je c.k. namestništvo v Trstu potrdilo njegovo prvo poimenovanje: Politično in bralno društvo za Trst in okolico. Za prvega predsednika je bil izvoljen Ivan Bizjak, za podpredsednika Štefan Nadlišek, za tajnika pa Ivan Dolinar. S tem se je začelo delovanje društva, ki je kmalu preraslo prvotni okvir in od leta 1878 dalje povezovalo narodno delovanje tudi v Istri. (Pahor, 2004, str. 26–27)

Na drugem občnem zboru 5. maja 1878 je društvo razširilo svoje delovanje na celotno Primorsko in se preimenovalo v Politično društvo Edinost za Primorsko.

Najprej je bilo društvo predstavnik slovenskega prebivalstva Trsta, njegovega predmestja in okolice, kasneje se je njegovo delovanje razširilo na gibanje z velikim vplivom. Razširjeno delovanje društva se je pokazalo tudi na prireditvi ljudskega tabora v Dolini pri Trstu.

TABOR V DOLINI.

Bratje južni Slovani!

Uže 10 let je minolo, ker se je naš narod zbiral v tabore, da javno proglašajo svoje želje in težnje, svoj narodni program, od katerega nij odstopil nikoli in ne bode. Nastopila je potem tiha doba; delali smo mirno na narodnem polju dolgih 10 let; naš narod pa še zmerom čaka svojih najsvetejših pravic. — Prišli so resni časi: važno slovansko prašanje na Jutrovem rešuje se prav zdaj in pretresa vso Evropo. Tudi naše cesarstvo je močno prešinola ta nova doba, katera mora poroditi osodopolne preuredbe. Teh preuredbeb pa se némamo batí mi Avstrijski Slovani, ki se vedno zaupljivo obračamo na mogočnega našega vladarja, katerega želja je, naj kraljuje mir in pravica mej narodi, pod njegovim žezlom živečimi.

K temu sili nas še posebno polit. težnja bližnjega kraljestva, da raztegne svoje gospodarstvo tudi čez primorske pokrajine, v katerih bivamo mi južni Slovani v ogromni večini. — Ta težnja pa je našla odmev tudi na Primorskem; osnovala se je mej Italijani v Trstu, Gorici in nekaterih Istrskih mestih neka stranka, ki drzno proglašajo primorske pokrajine za del italijanskega kraljestva in te nakane javi po veleizdajskih činih. — Mi južni Slovani, ki smo naravni gospodarji jadranskega primorja, ne moremo vsega tega mirno gledati, ampak slovesno nam je protestovati proti onim činom. Glede na to in pa tudi z ozirom na druge silne potrebe našega naroda, kliče vas, **južni Slovani**, odbor političnega društva **Edinost** v tabor v **Dolino** pri Trstu. Ta tabor bode 27. t. m. na velikem prostoru blizu cerkve v **Dolini** in se začne ob 2¹/₂ uri popoldne. — Obravnavale in sklepale se bodo te le točke:

- 1) Adresa udanosti na cesarja in protest proti rogoviljenju one italijanske stranke, ki dela na spojenje primorskih slovanskih pokrajin z Italijo.
- 2) Nasveti in sklepi, kako bi se dalo pospeševati gmotno in duševno blagostanje našega naroda sploh, in primorskih Slovanov posebe.
- 3) Nasveti in sklepi, kako bi se dalo povzdignoti šolstvo na Primorskem, posebno pa v Istri.
- 4) Nasveti in sklepi, kako bi se dale pogozditi mnoge goličave na Krasu in v Istri.

Južni Slovani!

Vse te točke so preimnitne, in sveta dolžnost nam je, potezati se za narodnost našo, za omiko, za svobodo in edinost, kajti drugače ne moremo rešiti našega naroda velike nevarnosti.

Dojdite torej iz **Istre, Goriškega, Kranjskega**, sploh iz vseh južnih slovanskih pokrajin in izrecite javno in pred vsem svetom, da niti pedi slovanske zemlje néma zgubiti naš narod, naša Avstrija! Konečno prosí podpisani odbor vse rodoljube vsacega stanu, naj mej narodom širijo vest o taboru in odbor podpirajo na vso moč, da bode tabor lep, reden in živ dokaz zrelosti našega naroda. Živela vzajemnost slovanstva!

V Trstu, 20. oktobra 1878.

Odbor političnega društva „EDINOST“.

NB. Ako bi 27. t. m. bilo slabo vreme, preloži se tabor na 3. novembra t. l.

SLIKA 2: Poziv k taboru v Dolini, vir: Edinost, 1878, št. 20

Politično društvo Edinost je poganjalo vrsto raznih ustanov in organizacij. Delovalo je 54 let, med letoma 1874 in 1928, ko ga je fašistična vlada v Italiji razpustila. (Šušteršič, 2008, str. 32)

Prvi predsednik, Ivan Bizjak, je vodil društvo zelo kratek čas. V naslednjih desetletjih so ga na predsedniškem mestu zamenjali mnogi: Ivan Nabergoj (od 20. 6. 1875 do 4. 4. 1891), Matko Mandić (od 4. 4. 1891 do 29. 1. 1905), Ivan Gorjup (od 29. 1. 1905 do 24. 11. 1907), Otokar Rybář (od 24. 11. 1907 do 4. 4. 1910) in Josip Vilfan (Wilfan) (od 4. 4. 1910 do nasilne ukinitve 1928). (Pahor, 2004, str. 27)

V času izhajanja časnika Edinost, ki smo ga zajeli v diplomski nalogi, je bil predsednik političnega društva Edinost Ivan Nabergoj.

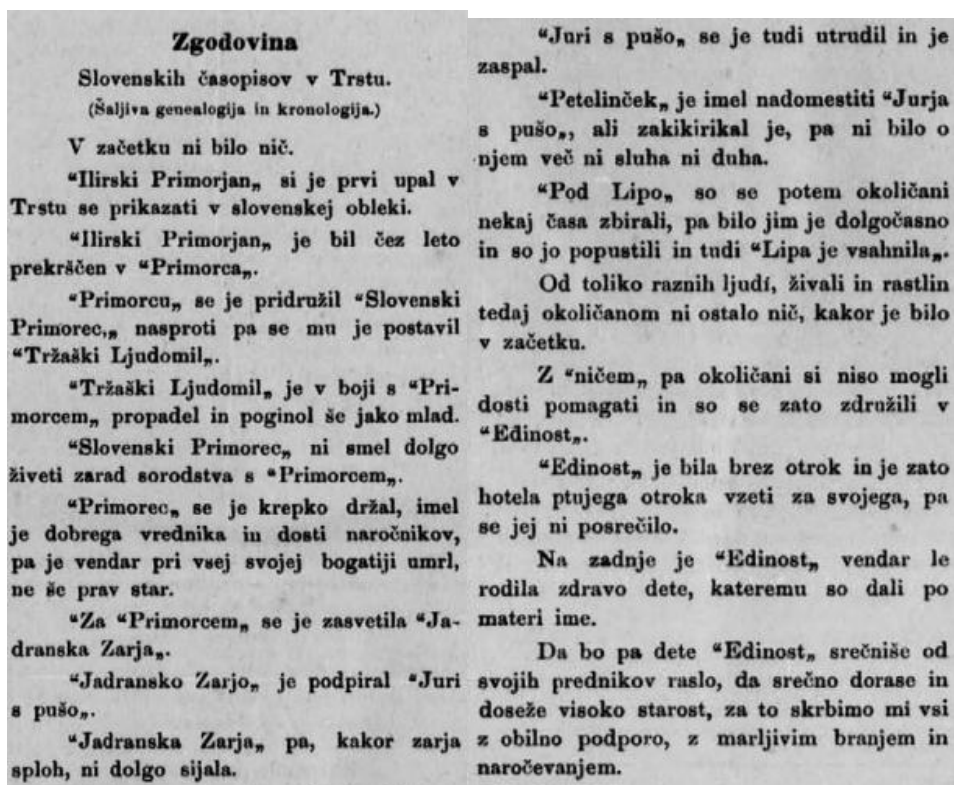
SLIKA 3: Ivan Nabergoj, vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Ivan_Nabergoj

Ivan Nabergoj je bil politik, rojen 28. maja 1835 v Proseku blizu Trsta, kjer je bil tudi župan. Umrli je 10. septembra 1902 v Trstu. Decembra 1865 je bil izvoljen v tržaško mestno in deželno zastopstvo, kjer je ostal kar 35 let. Ker je zagovarjal slovenske narodnostne zahteve, je prišel v oster konflikt z italijansko večino. Pri političnem društvu Edinost je sodeloval od ustanovitve. Zagovarjal je pomnožitev slovenskih šol v okolici Trsta in predlagal prošnjo mestnemu svetu za ustanovitev treh glavnih šol s slovenskim učnim jezikom. (Slovenski biografski leksikon: <http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:1792/VIEW/>)

3. ZGODOVINA SLOVENSКИH ČASNIKOV V TRSTU

Cela vrsta časnikov je v obdobju desetih let pripravljala teren političnemu listu Edinost. Prvi slovenski časnik v Trstu, ki sta ga izdajala Ivan Piano in Godina Verdeljski, se je imenoval Ilirski Primorjan, izhajal je dvakrat na mesec. Kasneje so ga preimenovali v Slovenskega Primorca, ki je kot politični list postal tednik in je izhajal do konca leta 1869. Godina Verdeljski je že 3 leta prej ustanovil svoj poučen in kratkočasen list Tržaški Ljudomil, ki pa je deloval samo eno leto. 1869 je Gašpar S. Mortelanc začel izdajati Jadransko zarjo, prav tako političen list, ki je obstajal eno leto. Njegov humoristični list se je imenoval Juri s pušo, izšle so tudi 3 številke njegovega humorističnega Petelinčka. Josip Godina Verdeljski je istočasno izdajal mesečnik Pod lipo s političnimi novicami. Leta 1870 je bila v Trstu ustanovljena Naša sloga, v Gorici pa 1871 Soča. Vsako prvo in tretjo nedeljo v mesecu pa je izhajal še političen in poučni list Primorec, delo Vekoslava Raiča.

Takšno ozračje je pripeljalo do tega, da je novoustanovljeno politično društvo Edinost sklenilo ustvariti lastne pogoje za glasilo. Nato je dolga desetletja označeval dogajanje med Slovenci in Slovani v Trstu in okolici, nato pa tudi na širšem ozemlju Primorske in Istre. Bil je nujno potrebna tiskana beseda. (Pahor, 2004, str. 22–25)

SLIKA 4: Zgodovina slovenskih časnikov v Trstu, vir: Edinost, 1876, številka 2

4. ČASNIK EDINOST

V dobi delovanja čitalnic v mestu in obmestju Trsta, izdajanja različnih listov in knjig ter prirejanja taborov je vodstvo Političnega društva Edinost sklenilo ustanoviti lastno politično glasilo. Društvo je tako 8. januarja 1876 začelo izdajati list Edinost. Prikazoval je situacijo Slovencev predvsem v Trstu, pa tudi na širšem področju Primorske in Istre.

V Programu, ki je objavljen v 1. številki, je zapisano, kakšen bo časnik. Pravijo, da bo popolnoma neodvisen, svobodoljuben, miroljuben (priporočal bo slogo), naroden (odbijal bo napade na slovenski narod, zavzemal se bo za slovenski jezik v šolah, pisarnah in javnih zavodih), učil bo slovensko rodoljubje, z verskimi zadevami pa se ne bo ukvarjal.

O neprecenljivi vlogi lista Edinost za Slovence v Trstu in na Primorskem priča zapis hrvaškega narodnjaka in politika Vjekoslava Spinčića v jubilejni številki Edinosti v januarju leta 1926, ob 50-letnici izhajanja. Med drugim je zapisal, da je bilo središče širjenja narodne zavesti med istrskimi Hrvati in Slovenci mesto Trst. Zatrdil je, da je list Naša sloga zrcalo življenja hrvaškega naroda Istre. Med hrvaškimi prebivalci Istre je imela enako vlogo, kot jo ima Edinost od leta 1876 med Slovenci v Trstu in Istri, do neke mere tudi na Goriškem.

Za njim sedaj isto vlogo opravlja časnik Primorski dnevnik, ki redno izhaja od leta 1945 dalje. (Pahor, 2004, str. 25–26)

Že v startu se je pojavil problem tiskanja. Tako so prva štiri leta časnik tiskali v tiskarni Avstrijskega Lloyda, naslednja štiri leta pa v tiskarni Franca Hvale. Podjetnik, časnikar in politik Viktor Dolenc je leta 1884 ustanovil slovensko podjetje, tiskarno Dolenc, kar je rešilo problem tiskanja vse do leta 1898.

Nato je politično društvo Edinost ustanovilo lastno združeno tiskarno pod imenom Tiskarna Edinost. Najprej je delovala v ulici Torrebianca, nato v Narodnem domu v Trstu, nato se je leta 1914 vselila v lastno stavbo v Ulici sv. Frančiška, kjer so tiskali časnik vse do njegove nasilne ukinitve, ko je fašistična oblast v Italiji septembra 1928 list Edinost prepovedala. (Šušteršič, 2004, str. 134)

4.1 IZHAJANJE ČASNIKA EDINOST

List Edinost je izhajal najprej kot štirinajstdnevnik. Že leta 1880 je postal tednik. Od druge polovice leta 1882 je izhajal dvakrat na teden, z letom 1900 pa je postal klasičen dnevnik z eno izdajo na dan. Skozi dolgo obdobje izhajanja je imel časnik Edinost tudi priloge: Slovenka, Slovenski tehnik in Za našo deco. Občasno je izhajala tudi večerna izdaja Edinosti, vendar pod imenom Novičar. (vir: Cobiss, iskanje Edinost)

Sprva je bila naklada 700, največja pa je dosegla 12.000 izvodov. (Šušteršič, 2004, str. 134)

Prvi izdajatelj in odgovorni urednik je bil Ivan Dolinar. Poznejši uredniki so bili Ivan Tosti, Anton Šlunder, Josip Milanič, Fran Hvala, Avgust Bremic, Viktor Dolenc, Fran Žitko, Julij Mikota, Lovro Žvab, Maks Cotič, Fran Godnik, Štefan Godina, Anton Gerbenc, Filip Peric.

Leta 1879 je Edinost prvič dobila tudi podnaslov, ki se je glasil Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko. Leta 1898 se je preimenoval v Glasilo političnega društva Edinost za Primorsko, z začetkom prve svetovne vojne pa je časnik Edinost ostal brez podnaslova. (vir: Cobiss, iskanje Edinost)

SLIKA 5: Naslovnica Edinosti (vir: Edinost, 1880, številka 1)

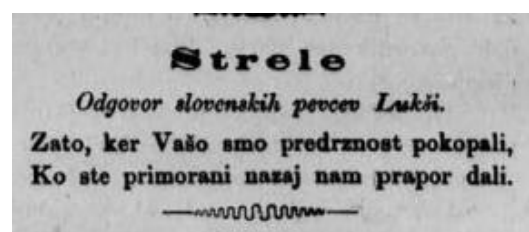
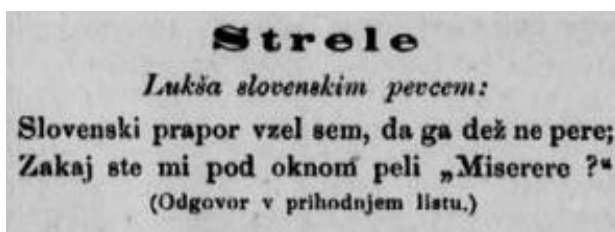
SLIKA 6: Naslovnica Edinosti (vir: Edinost, 1899, številka 2)

5. PO LETNIKI

5.1 LETNIK 1, 1876

Prva številka nasploh in prva številka letnika 1 je izšla 8. januarja 1876. Izhajal je vsako drugo in četrto soboto v mesecu, kar skupaj nanese 24 številčk letno. Časnik je podnaslovljen Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice. Lastnik izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Dolinar. Časnik je tiskal avstrijski Lloyd. Z izjemo 2 številčk, v katerih je dodana še priloga s poročilom s sestanka političnega društva Edinost, ima vedno 4 strani. Zraven nagovora urednika, najdemo v časniku še razlago krajevnih imen, zgodovino mesta Trst, smešnice, domače stvari in razne stvari, znotraj katerih so zajete novice iz primorskega območja in sveta.

V 1. letniku časnika je leposlovja malo. Najdemo na šaljiv način popisano Zgodovino slovenskih časnikov v Trstu, šaljivo zbadanje v obliki verza med Lukšo in slovenskimi pevci z naslovom Strele in politično obarvane dialoge med Mihcem in Jakcem, skrite pod več različnimi naslovi (Pogovori na magistratovi višavi, Pogovori na magistratovi kolibi, Pogovori na magistratovi gredi, Pogovori na magistratovi baraki, Pogovori na krivej in počenej palači, Mihec in Jakec na popotvanji, Italijanski razred v rojanski šoli, Mihec in Jakec). Zraven tega je v številki 10 v članku o slovenščini v tržaški srednji šoli citiran še verz Bilca. V časniku sta tudi 2 šaljivi pripovedki Dober odgovor in Dobro vprašanje.

SLIKA 7: Strele, vir: Edinost, 1876, številka 2 SLIKA 8: Strele, vir: Edinost, 1876, številka 3

5.2 LETNIK 2, 1877

Prva številka letnika 2 je izšla 13. januarja 1877. V tem letu je časnik izhajal vsako drugo in četrto soboto v mesecu, kar pomeni, da je v letu 1877 najbrž izšlo 24 številčk (na dlibu sem našla samo 23 številčk, zadnja, 24. manjka). Vse številke imajo 4 strani. Naslovnica izgleda pri

vseh enako. Še vedno ima podnaslov Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice in slogan V edinosti je moč. Lastnik, izdajatelj in odgovorni urednik ter tisk so ostali isti kot leto poprej.

Kot šaljiv dialog s političnim prizvokom se spet pojavita Mihec in Jakec, vendar tokrat le dvakrat: Mihec in Jakec poleti v krčmi in Mihec in Jakec v zgornji okolici. Dvakrat se pojavijo tudi verzi: v dopisu Beseda na Kalcu za Vilharjev spominek je objavljena deklamacija žene Rakovskijeve, v članku Rusko-turška vojna rodi dober sad pa je citiran Schillerjev verz. Tako je v 2. letniku le v 4 številkah objavljeno leposlovje.

Zraven leposlovja se v časniku pojavljajo še nagovor urednika, ki je skoraj vedno politično obarvan, rubrika Dopisi, znotraj katere objavljajo pisma bralcev, rubrika Politični pregled, s katero bralce seznanjajo z aktualno situacijo po svetu in doma, rubrika Domače stvari in Razne stvari, v katerih opisujejo nevsakdanje dogajanje doma in po svetu. V nekaterih številkah se pojavlja še Poročilo o občnem zboru Edinosti, Vabilo na občni zbor Edinosti ali vabilo na naročbo na časnik. V bližini volitev se pojavljajo tudi pozivi o volitvah. Pojavljajo se razne zahvale, oglasi, smešnice, pozivi za darove. V nekaterih številkah se pojavlja tudi Opomin za plačilo časnika.

Za našo stroko pomembna rubrika se mi zdi še Slovstvo ali Slovstvo in književnost, ki objavlja, kaj je novega izšlo. V tem letniku govori o tem, da je F. Jesenko poslovenil delo Požigalec in o izidu Kocnovega zemljevida, ki ga je poslovenil Ivan Lapajne, izhaja pa tudi učitelj Dobrašin, poučna povest Slovincem.

5.3 LETNIK 3, 1878

Tudi letnik 3 je izhajal vsako drugo in četrto soboto v mesecu, se pravi 24-krat v enem letu. Analizirala sem 22 številke, saj številki 3 in 18 manjkata. Vsi biografski podatki so enaki kot v že pregledanih številkah 1. in 2. letnika časnika: tiskal se je pri Avstrijskem Lloyd, podnaslov in slogan sta ostala ista, tudi glavni urednik je ostal Dolinar.

Zraven že omenjenih vedno prisotnih rubrik kot so Nagovor, Voščilo ob novem letu, Dopisi, Politični pregled (preimenoval v Kritičen politični pregled), Domače stvari, Smešnice, Poziv k plačilu naročnine, Slovnica (ali Slovnica in književnost ali Književnost), Naznanila, Oglasi,

Razne stvari, vabila na občne zборе in poročila o občnih zborih, se pojavljajo še: bibliografiji ob smrti papeža Pija IX in Josipa Kocjančiča, opisuje se dogajanje v državnem zboru, v tržaškem zboru, razpis za službo. V rubriki Slovnica se med drugim poroča tudi o izidu Jurčičevega romana Cvet in sad, o zbirki Lendovška, Basni, prilikah in povestih Antona Martina Slomška in o izhajanju novih časnikov in revij.

Vsi časniki imajo 4 strani. Izjema je le ena številka, ki ima kar 8 strani, saj je namenjena poročanju o taboru. Vsebuje tudi govore različnih govorcev na taboru in rubriko Došli telegrami.

Leposlovje se pojavlja le trikrat, in sicer v 2 številkah. Dvakrat gre za poezijo, enkrat pa za že dobro znan politični satirični dialog med Mihcem in Jakcem, naslovljen kar Mihec in Jakec. V Dopisih je objavljena ljudska pesem, naslovnico 22. številke časnika pa krasi Cegnarjeva pesem, namenjena Bleiweisu.

Tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu
je izdala in založila:
Ant. Mart. Slomška
ZBRANE SPISE.
Druga knjiga:
Basni, prilike in povesti.
Zbral in uredil *M. Lendovšek*, katehet v Ptuj.
Cena broš. iztis 1 gl. 20 kr., trdo vezan 1 gl. 30 kr.
Prva knjiga te zbirke: **A. M. Slomškove Pesmi** se tudi še
dobiva broširan iztis po 90 kr. trdo vezan po 1 gl.
V založbi tiskarnice družbe sv. Mohora se še dobiva:
Anton Janežičev
slovensko-nemški slovar.
Drugi popravljene in pomnožene natisk.
Broširan gl. 2.20 kr., trdo vezan gl. 2.50 kr.
Naročila sprejemajo vse bukvarnice. V Ljubljani, Bamberg & Kleinmayr
in M. Gerber. V Trstu, F. H. Schimpff. V Gorici, Wokulat. V Mariboru, A.
Ferlic. V Celji, J. Geiger. V Ptujem, W. Blanke. V Radgoni, J. Weitzinger.
V Novomestu, C. Tandler. V Gradcu, Leuschner & Lubensky in U. Moser.
Kdor pa znesek franko pošlje tiskarnici družbe sv. Mohora v Celovec (naj-
ceneje po nakaznici [Postanweisung]) dobi tudi knjigo franko poslano.

SLIKA 9: Oglas, vir: Edinost, 1878, številka 7

5.4 LETO 1879, LETNIK 4

Letnik 4 se ne razlikuje od prvih 3 letnikov. Izhaja vsako drugo in četrto soboto v mesecu. V vseh 24 številkah so ostali glavni urednik, slogan in podnaslov enaki. Tudi število strani je 4,

razen številke 13, ki ima 6 strani. Letnik je kar precej posvečen volitvam, ki so jih imeli na tržaškem območju – v tržaški mestni zbor. Tako ves čas poziva ljudi, naj se udeležijo volitev, po končanih volitvah pa sporoča rezultate in govore različnih kandidatov. Rubrika Slovestvo sporoča, da je izšel Slovanski almanah.

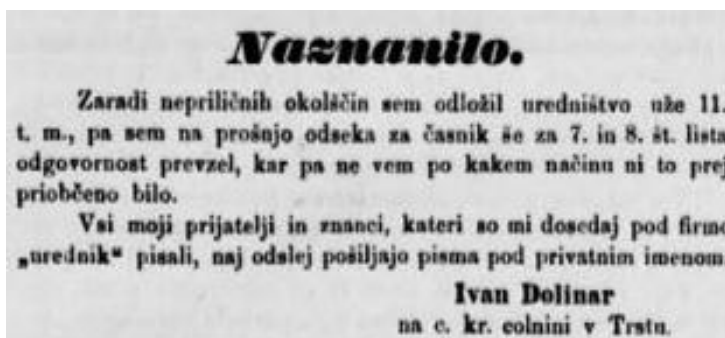
V letniku se poleg že omenjenih rubrik pojavi nova rubrika Gospodarstvo/Gospodarske stvari. Zanimiv se mi zdi članek Ustna izročila o mestu Trst. Pojavi se tudi nekaj razpisov za službo in čestitka cesarju Francu Jožefu ob srebrni poroki in njegova zahvala ljudstvu.

Leposlovje se pojavi le v 1 številki: Mihec in Jakec pri volitvah. V številki 13 so objavljene Čertice o tržaških volitvah, v katerih je sporočeno, da zgodbe o Mihcu in Jakcu niso vsem po volji, zato bodo ukinjene.

V predzadnji številki se pojavi oznanilo o »večji obliki« časnika, ki bo izhajal vsak teden.

5.5 LETO 1880, LETNIK 5

Leta 1880 je izšlo 52 številčk časnika Edinost, saj je le-ta izhajal vsako sredo. Prva številka je izšla 7. januarja. To je tudi čas, ko je prišlo do spremembe podnaslova, in sicer v Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko, slogan se je ohranil. Lastnik časnika je postalo društvo Edinost, Ivan Dolinar pa postane samo izdajatelj in odgovorni urednik, vendar ga že z 9. številko nadomesti Ivan Tosti, njega pa z 31. številko Anton Šlunder. Prvih 22 številčk časnika še je natisnil avstrijski Lloyd, kasneje pa ga je nadomestil tisk Frana Hvale.

SLIKA 10: Naznanilo Ivana Dolinarja, vir: Edinost, 1880, številka 8

Kot zanimivost naj omenim, da se v samem časniku pojavi nekaj novih rubrik, ena izmed njih je naslovljena Tržno poročilo, v njej pa so bralcem sporočene cene živil. Pojavijo se tudi objave različnih zakonov in izžrebane številke v igrah na srečo.

Poskrbljeno je tudi za ljubitelje gledališča in literature, saj je v časniku objavljen spored gledaliških predstav in oglas o izhajanju časnika Zvon na Dunaju ter izdaji novih književnih del: Tisoč in ena noč, Spisi Krištofa Šmida in Slovenska Talija (zbirka dramskih del in iger).

Za naš popis leposlovja pomembna novost je Podlistek. Gre za prilogo, v kateri se objavljajo tako leposlovna dela kot tudi najrazličnejše objave o gospodinjstvu, pericah, Slovenski matici ... Z izjemo 2 leposlovnih del, ki sta pravzaprav citirana verza v Dopisih, so vsa leposlovna dela uvrščena v Podlistek, zaradi česar bomo v naslednjih številkah časnika pregledovali le še Podlistek.

V Podlistku 5. letnika časnika Edinost smo popisali naslednje naslove: Iz kraške bisage, Na Balkanu, Škenderbeg, Osoda: Pravljica – a resnica, Pesem o popu Bogdanu, Socijalne razmere na Angleškem, Perice v tržaški okolici, Najnevarnejša bolezen, Občna štetev vsega ljudstva, Na Ren!, Mohamed. Njegovo ponočno potovanje, Iskre, Ferdo Frk, Vipava, Slovenska matica, Slovensko-nemški slovník, Lipica, Podvodnja dekleta, Pismo iz Rima, Obrazi iz vojaškega življenja, Ali nema Primorska skladatelj?, Pravila o zdravju, Nauk o gospodinjstvu, Popotne črtice in Narodne šege in navade.

V 5 primerih Podlistka v časniku ni. V dani rubriki je objavljenih 25 različnih del. Od tega lahko v 7 primerih govorimo o krajši pripovedni prozi, daljše pripovedne proze pa ni. Pojavita se tudi 2 pesmi: Podvodnja dekleta in Pop Bogdan.

5.6 LETNIK 6, 1881

Prva izmed 52 števil letnika 6 je izšla 5. januarja 1881. Vse številke v tem letu so obsegale 4 strani. Časnik je izhajal vsako sredo. Podnaslov časnika, Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko, je ostal enak kot v letniku prej, enako tudi slogan. Izdajatelj in odgovorni urednik je ostal Anton Šlunder, časnik pa je tiskal Tisk sinov K. Amati v Trstu.

Ker se je vso leposlovje objavljalo v Podlistku, sem pregledovala le še tega, zato o vsebini preostalega dela časnika več ne bom pisala. Podlistka ni bilo v 13 številkah.

V Podlistku se pojavijo naslednje objave: Jugova pripovedovanja, Črtice iz mojega dnevnika, Predpustni pogovori, Odlomki iz mojega dnevnika, Vrhnika v starem veku, Južno-slovske

narodne Popievke, Škofja Loka, O давности dolinske fare, Delo Sv. Cirila i Metoda, Tržič na Gorenjskem, Pogoji dolgega življenja in Obrekovana nevesta.

V Podlistku je torej skupaj objavljenih 12 različnih prispevkov. Od tega lahko le v 2 primerih govorimo o krajši pripovedni prozi in v enem primeru o daljši pripovedni prozi.

Sicer neleposlovna objava, ki pa zajema kar 20 številčk časnika, je delo Josipa Volka, ki piše pod psevdonimom Jaromir Volkov. Še istega leta je besedilo izšlo tudi kot celota, v knjigi. Kot nam že sam naslov Delo sv. Cirila i Metoda pove, je govora o Cirilu in Metodu. Dotakne se celotnega njunega življenja, mesta Solun, njune družine, šolanja in prispevka na cerkvenem in posvetnem področju. Posveti pa se tudi njuni vlogi na področju stare cerkvene slovanščine.

5.7 LETNIK 7, 1882

Prva številka leta 1882 je izšla 7. januarja. Sprva je časnik izhajal vsako soboto v tednu, se pravi enkrat na teden, v 26. številki pa je obvestilo, da bo odslej izhajal dvakrat na teden: vsako sredo in soboto, kar skupaj v tem letu pomeni 78 številčk. Številka 58 je izšla dvakrat, saj prvič zaradi cenzure ni šla naprej. Izdajatelj in odgovorni urednik celotnega letnika je Josip Milanič. Za tisk je poskrbela Nova tiskarna Hvala iz Trsta.

Tudi v tem letniku smo iskali Podlistek, ki pa smo ga našli le v 65 številkah. V obstoječem Podlistku je objavljenih 11 različnih prispevkov: Odlomki iz mojega dnevnika, Pričetkom leta 1882, Pred narodnim domom, Trst in okolica, Kako star je slovenski živelj v Trstu?, O »kresu«, Na tržaškem pokopališči, Spomnimo se naših mož, Černikal, Povodenj in Petje na Primorskem.

Izmed teh prispevkov so leposlovje le Odlomki iz mojega dnevnika, ki se v tem letniku nadaljujejo še iz 6. letnika.

Izpostavila bi delo, ki zajema kar 46 številčk 7. letnika. V časniku je označeno kot zgodovinske črtice, sicer pa ne gre za leposlovje, temveč za zgodovinske opise posameznih krajev, ki jih je obiskal pripovedovalec. Gre za prispevek M. Skaloviča, avtorja tudi drugega leposlovja v Edinosti, ki je pravzaprav psevdonim Matijo Sila. Po slovenskem Bibliografskem leksikonu je bil Matija Sila duhovnik, ki se je ukvarjal z zbiranjem zgodovinskega, krajevnega in narodopisnega gradiva. Sodeloval je pri gospodarskem, političnem in kulturnem razvoju Primorja. Svojih del pa ni objavljajl samo v Edinosti, temveč tudi v Soči in Glasu. Iz svojih

zbirki gradiva je objavil zgodovinsko sliko, Trst in okolica, katere zemljepisni uvod je neprecenljiv. V njem je namreč natančno opisal položaje mest in gradov. (vir: SBL: <http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:2965/VIEW/>)

5.8 LETNIK 8, 1883

Prva številka letnika 8 je izšla 3. januarja 1883. Izhajala je dvakrat na teden, v sredo in soboto. Odgovorni urednik in izdajatelj je ostal Josip Milanič, lastnik časnika pa društvo Edinost. Izmed 104 števil, kolikor jih je v tem letu izšlo, ima samo 6 števil 6 strani, znotraj katerih je dodana še Priloga, vse ostale številke so omejene na 4 strani. V eni izmed Prilog je objavljen načrt tržaškega tramvaja, kar pokaže, da časnik ni samo politično, temveč tudi praktično naravnano.

Podlistek se ne pojavi v 13 primerih. V vseh 28 objavah Podlistka, sem zasledila 2 daljši in 5 krajših pripovednih besedil: Rudin, Popotna pisma, Loterijec, Šnopsar, Žukov Matiček, vice frajtar, Kako je vojak Fleišman stotniku na glavo jajca razsul in Pravdar.

Ostala besedila v Podlistku so neliterarna: Petje na Primorskem, O Slovencih na Koroškem, Rudolfovo, Aleksander Veliki, Denar in kredit, Predjama, Sokolska popotnica, Kremlin v Moskvi, O tržaški zgodovini, Kontovelj-Mokolan-Prosek, Punt slovenskih kmetov, Puščavnikova premišljevanja, Skladbe Avgusta Armina Lebana, Vseh pet zadetih, O. Ivan Krstnik od Sv. Križa slovenski propovodnik, Grad Abramsberg, Slovenščina na tržaški borsi, Cerkev Dolinske do 18. stoletja, Grad Šiler – Tabor, Cecilijansko petje in Ženskemu spolu.

SLIKA 11: Časnik Edinost, vir: Edinost, 1883, številka 47

5.9 LETNIK 9, 1884

V letu 1884 je izšlo 105 številčk časnika Edinost (dostopnih je bilo le 103, saj številki 100 in 26 na dlibu-u manjkata). Prva izmed številčk je bila bralcem dostopna 2. januarja. Tudi to leto je izhajala dvakrat v tednu: ob sredah in sobotah. Prvih 13 številčk časnika je izdajal in urejal Josip Milanič, s 14. številko je to delo prevzel Avgust Bremic, vendar ne za dolgo, kajti od 71. številke je bil odgovorni urednik Viktor Dolenc. Tiskarna je ostala nespremenjena, prav tako tudi podnaslov in slogan. Vse številke, razen 1., ki šteje 6 strani, in 22., ki jih šteje 8, imajo 4 strani.

Zaradi izdajanja časnika dvakrat na teden, je tudi v Podlistku več objav. Naštela sem jih kar 43. Od tega jih lahko 17 uvrstimo med krajše pripovedno delo, daljšega pripovednega leposlovja pa v tem letniku ne zasledimo.

Naslovi prispevkov, objavljenih v Podlistku: Verešagin in Verešaginica na Himalaji, Beli General, Kako je Fludrež ciganskemu konju štato odpravil, Kaznovani skopuh, Kako je kompare Žef prešiča v Trst kontrabantil, Brihtni fant, Literarna tatvina in podlistek »Slovenskega naroda« o »časnikarstvu in naših časnikih!, Kakšne jezikoslovne spise naj objavlja Matica Slovenska, Tone Žežkov, Rudolf Baumbach, Smešna zamemba, Velikonočni prazniki, Smešnice, Ena ali dve iz okolice, Legenda o cerkvi Device Marije v Obršljanu, Piščanci, Pijanec, Tri čudne!, Svojezglaven sin, Slovo, Glukauf, Novi bronasti bratje, Nova šola, O slovstvenem gibanju v Bosni, Vilenica v Divači, Reka »Reka«, Solza materina reši izgubljenega sina, Birnanje, Hubelj-rečica, S pota!, Nekaj o Vinko Gregorčičevih pesmih, Col-Podvelb, Rak prekolne človeka, Sedmi orijentalški kongres in Avstrijski Slovani, Izlet na Čaven, Gospodarji in služabniki, Italijanska Slavija, O rodbini Sancin-ov, Učitelj slikar, Poboljšana soproga, Božič, Spomin na otročja leta in Kralj David.

5.10 LETNIK 10, 1885

Številka 1 zadnjega letnika, ki ga pregledujem, je izšla 3. januarja, za njo se je zvrstilo še preostalih 102 številčk. Časnik je še vedno izhajal ob sredah in sobotah. Tako tisk kot tudi uredništvo celotnega 10. letnika pa je urejal Viktor Dolenc. Le zadnji dve številki obsegata 6 strani, vse ostale pa 4.

V časniku Edinost v 9 primerih ni Podlistka.

V Podlistku je 21 različnih objav, od tega sta 2 daljše pripovedno leposlovje (Narodne pripovedke iz Spodnje Štirске in Iz ust naroda), pri 6 objavah (Ponos in ljubezen, Rušen, Čudna ženitev, Trije bratje, Viktorica in Posledki) gre za krajše pripovedno delo, pojavita pa se tudi 2 drami: Urvaši in Mrččhakathika ali Ilovnati voziček. Vse ostale objave pa niso leposlovje (Col-Podvelb, Slavnostni govor pri slovesnosti v spomin Val. Vodnika, Ponedeljska pisma, Domoljubje in izdajstvo, Maj, Vstajanje v prirodi, Urvaši, Izlet v Vipavsko dolino, Človeka nikar, Hiša, Izlet v Hrušico in Sveti Just).

<p>PODLISTEK.</p> <p>Viktorica. (Odlomek iz «Babice».) (Dalje.)</p> <p>«Kako pregrešne besede, to je peklenska napasti! Kateremu človeku bi take besede na misel prišle! — Nesrečna deklica, kaj si misliš, da si mu verovala! tožila je kuma.</p> <p>«Bog, kako ne bi verovali njemu, kateri vam pravi, da vas ljubi!»</p> <p>«Le prazne marje, nič drugega, le golo slep. rstvo! Hoče te prevariti.»</p> <p>«Tudi jaz sem mu to rekla, ali on je na Boga in svojo dušo prisegel, da me je uže ljubil, ko me je prvokrat videl in da me samo za to ni ogorčil in tega ne povedal, ker me ni hotel prikleniti na nesrečno svojo osodo, katera ga povsodi proganja in mu ne pušča sreče uže v. Ah, jaz več ne vem, kaj mi je vse povedal, uže to me je do solz ganilo. Vse sem mu verovala, rekli mu, da sem se ga hala, da sem se iz samega strahu zaročila; povedala sem se mu, da nosim na srcu škapulir, in ko ga je zahteval, dala sem mu ga», reče Viktorica.</p> <p>«Ah, ti moj Odrsohenik, žalovala je kovačica, sona mu dá stvar, katero je ogrela na svojem srci! Uže si v njegovej oblasti, Bo, ti iz njegovih krempijev ne pomore, čisto te je očaral.»</p> <p>«Ou je rekel, da so ti čari — ljubezen; naj nič drugega ne verujem», odgovo Viktorica.</p>	<p>«O, o ljubezen; jaz bi mu povedala, kaj je ljubezen; ali zdaj je vse zastoj, kaj si v neder storila! To je pravi volkodlak; zdaj ti bode kri iz telesa pil, in ko ti vso izpije, zadavi te, in tvoja duša se po smrti ne bo imela miru in pokoja. In kaka sreča te je čakala!»</p> <p>Viktorica se je kuminih besed prestrašila, pa kmalu zopet rekla: «Zdaj je vse zastoj, jaz pojdem za njim, in ako bi me v pekli peljal. Vse je zastoj. Pokrite me; mrazi me!», reče po kratkem molku.</p> <p>Kuma je navaliła na njo odeje, kolikor je bilo, ali Viktorico je vedno mrazil tresel; nobene besede ni več izpregovorila.</p> <p>Kovačica je imela Viktorico prav rada, in dala se je na njo raztogovila, da je dala škapulir od sebe, vender se jej je zelo smilila deklica, o kateri je menila, da je izgubljena. Od vsega tega, kar jej je Viktorica povedala, ni nikomur nič razodela.</p> <p>Viktorica je ležala od tega dne kakor mrtva. Ni govorila, le bila je v vročinski nerazumljive besede, zahtevala ni ničesar, pazila ni na nikogar. Kovačica se ni ganola od nje in vso svojo umetnost poskušala, da bi deklici pomogla. Pa vse zastoj; roditelja sta bila vsak dan žalostnejša in ženin je vsak dan otožnejši od njehodil. Kovačica je odmajevala z glavo in si mislila: «To ni samo ob sebi; kako mi moglo biti, da jej ne bi pomagala nobena reč, katere so tolikim pomagale. Vojak jo je očaral, to je to!» — Take misli je imela po dnevi in po noči, in ako je po naključju jedenkrat po noči pogledala skozi okno in videla na vrtu zagnanega moža, kateremu so proti njej obrnena oči svetile, kakor živo oglje — ona vsaj se je na to rotila</p>	<p>— bila je prepričana, da je resnična njena misel.</p> <p>Imela je tedaj veliko veselje, ko je nečega dne Mikeš novico domov prinesel, da so dobili lovci ukaz da odrinejo. «Zastran mene naj vsi tukaj ostanejo, da pa ta oide, ljube mi je, nego da mi kdo sto zlatov podari. Tega nam je vrag na vrat prinesel. Meni se vse zdi, kar je pri nas, da Viktorica ni, kar je bila, in da jo je vender le očaral!» rekel je oče. In mati in kovačica sta mu pritrdili. Ali kovačica je upala, da se obrne vse na dobro, ker je vragova moč odvrnena.</p> <p>Vojaki so odšli. To noč je bilo Viktorici tako hušo, da je hotela kovačica po izpovednika poslati; ali proti jutru jej je odleglo in nekoliko dni potem je iz postelje vstala. Kovačica sama je okrevanje pripisovala temu, da se je Viktorici vragove moči iznebila, vender je rada slišala, ko so li dje govorili: «Ta kovačica, to je umetnica, ako nje ne bi bilo, ne bi več trave tlačila Viktorica.» In ko je tako povsodi slišala, verovala je naposled uže sama, da je res deklico otela.</p> <p>Ali ni bi bilo že vse dobljeno. Viktorica je bila sicer uže po konci, hodila je tudi uže na dvor, ali vsačemu se je zrela vsa promenjena. Kar nič več ni govorila in nihče jej ni bil več mari, oči so jej ztemneli. Kovačica pa je tožila vse, to uže mine in se jej več zdelo potrebno, bdeti pri njej; se-stra Marija je zopet z njo spala v spalnici, kakor popreje.</p> <p>Prvo noč, ko sta bili deklici sami, sela je Marija k Viktorici na posteljo in vprašala jo z ljubeznjivo besedo — bila je jako dobra duša — zakaj je tako čudna in ali</p>	<p>kaj progrešči? Viktorica se je va-njo ozrla, ali odgovorila ni nič.</p> <p>«Vidiš, Viktorica, jaz bi ti rada nekaj povedala, ali bojim se, da bodeš huta.»</p> <p>Viktorica je odmajala z glavo in rekla: «Le povej, Marija!»</p> <p>«Ni v čer, predno so vojaci odšli, začela je Marija; jedva je to izgovorila, popala jo je Viktorica za roko i naglo vprašala: «Vojaci so odšli? kam?»</p> <p>«O šli so, kam — tega ne vem.»</p> <p>«Hvala Bogu!» vzdahne Viktorica in leže v posteljo.</p> <p>«Poslušaj, Viktorica, pa ne jezi se na-me; jaz vem, da nisi mogla trpeti črnega vojaka in da mi zameriš, da sem z njim govorila.»</p> <p>«Ti si z njim govorila?» naglo zopet vpraša Viktorica in vstane.</p> <p>«I nu, kako pa sem mu mogla otreči, ker me je tako lepo prosil; ali kar ozrla se nisem va-nj, jaz pa sem vselej utekla, dokler me ni na vrtu zatekel. Dajal mi je neke korene in prosil, da bi jih tebi kuhala, da ti pomorejo; jaz pa sem mu rekla, da nič od njega ne vzamem, hala sem se, da ti ne od čepeta. Ko pa nisem nikakor hotela vzeti korena, rekel je: «Tedaj mi stori vsaj to dobroto in poroči Viktorici, da odidem, pa nikdar ne pozabim tega, kar sem obečal; naj tudi ona ne pozabi, da se hova zopet videla.» To sem mu pritrdila, in zdaj ti to poročam. «Ali nič se ne boj, saj on več ne pride in imela bodš mir,» reče Marija.</p> <p>«Dobro, Marija, dobro, ti si pridna; lepo si poročila. Idi zdaj spat, idi!» reče na to Viktorica in jej pogladi okrogla ramena. Marija jej uravna vzglavje, želi lanko noč in leže. (Dalje prib.)</p>
--	--	--	---

SLIKA 12: Podlistek, vir: Edinost, 1885, številka 13

6. DALJŠA IN KRAJŠA PRIPOVEDNA PROZA V PODLISTKU

6.1 RUBRIKA PODLISTEK

V časniku Edinost se je od 5. letnika naprej leposlovje objavljalo v Podlistku. Gre za »rubriko v dnevnem informativnem tisku«. V našem primeru se pojavlja na dnu strani, vendar ni nujno, da prve. V večini primerov je objavljen samo na eni strani, včasih pa se besedilo nadaljuje na dnu naslednje strani. Je iz 4 stolpcev, ki so z vodoravno črto ločeni od drugih besedil. Vsebuje enega ali več prispevkov, ki so lahko tako kratki, da so zaključeni v eni številki, daljši pa se objavljajo v več številkah, ni nujno, da zaporednih. Podlistek se zaključi s stavkom Dalje prih. (Dalje prihodnjič) ali Konec. Če prihaja do nadaljevanj, je na začetku prispevka zapisano Dalje. (Hladnik, 2013, str. 7–8)

V Podlistku ni zapisano samo leposlovje, temveč se v njem pojavlja tudi neleposlovje, ki je naštetu v prejšnjem poglavju diplomske naloge.

Podlistek se ne pojavlja v vseh številkah. Leta 1880 ga ni v 5 številkah, 1881, 1882 in 1883 v 13 številkah, 1884 v 12 in 1885 v 9 številkah.

6.2 PROZA V PODLISTKU PO LETNIKI

6.2.1 LETNIK 5

V letniku 5, ki je izhajal leta 1880, daljše pripovedne proze ni. Nekajkrat se pojavi krajša pripovedna proza:

Pod psevdonimom Miroslav je le v eni številki objavljen odlomek iz dnevnika *Na Balkanu – črtice iz mojega dnevnika*, ki je pravzaprav slavljenje balkanskega naroda in Balkana. Gre za delo Miroslava Vilharja, pesnika, dramatika, skladatelja in politika. Družil se je z narodno zavednimi Slovenci in izdajal svoj politični časnik Naprej. Napisal je ogromno pesmi, nekatere izmed njih so celo ponarodele. Pisal je tudi drame (Detelja, Na kmetih ...) O tem, da bi pisal tudi epiko, nisem zasledila ničesar, vendar pa je odlomek iz dnevnika proza. Gre za upodobitev pokrajine in prijaznih ljudi, ki spominja na nekaj idiličnega. Iz te idile nas kar nekajkrat v zgodbi potegne avtor, ki poudari, kako zelo je balkanski narod trpel, kar se navezuje tako na vojskovanje in zavojevalce kot najbrž tudi na pomanjkanje življenjskih dobrin, tako da se posredno pojavita tudi vojna in socialna tematika. Ideja odlomka je, da za srečo pravzaprav ni potrebno veliko – Balkanci imajo drug drugega in svojo pokrajino, kar je

dovolj, da so srečni. (vir: Slovenski biografski leksikon: <http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:4329/VIEW/>)

.ky. je pripovedoval o dogodivščinah in življenju ljudskega junaka *Škenderbega* v istoimenski pripovedi, vendar le v eni številki časnika. Škenderbeg se je na črnogorskem ozemlju boril za krščansko vero. Ker obstaja o njem veliko legend, se ne ve točno, katere narodnosti je bil. Njegov oče se je poročil s Srbkinjo, ki mu je rodila 5 otrok. Skupaj z ostalimi tremi brati, ga je odpeljal sultan Murat II., pri katerem je postal neustrašen junak. Ko pa je moral v boj proti Srbom, je prestopil stran. V zgodbi se spet pojavlja vojna tematika: opisano je vojskovanje, zavojevalci Srbov in Škenderbegov prestop nazaj v domačo vojsko.

 že v podnaslovu svoje pravljice *Osoda* avtor izrazi protislovje: pravljica – a resnica. Govori o življenjski poti nekega dečka, ki se najprej šola, da bi postal učitelj, vendar na koncu postane vojak. V zgodbo so ves čas vneseni verzi slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Pripovedovalec zatrdi, da mu je zgodbo pripovedoval nek starec, vendar se ne more odločiti, če gre za pravljico ali resnico. Tudi v tej pripovedi se srečamo z vojno tematiko. Tokrat pomeni vojska nekaj slabega, je glavni dejavnik, ki preprečuje pripovedovalcu zgodbe, da bi izpolnil svoj življenjski cilj, poučevati otroke. Svojo usodo ponazori z besedami: »Se trudim. Od zore do mraka, od mraka do dne.« Vemo, kaj se je dogajalo v Prešernovi pesmi: kragulj kljuva srce od zore do mraka, od *mraka* do dne, zato smo tudi prepričani, da si je bolj kot vojaško službo želel učiteljsko. V besedilu tako prevladuje bivanjska tematika: vojak je nezadovoljen, a obdrži vojaško službo in v njej trpi.

V 2 delih je objavljen prevod nemškega pisca Karla Theodorja Kriebitzscha z naslovom *Mohamed. Njegovo ponočno potovanje*. O njem je Paul Kriebitzsch objavil biografijo *Sein Leben und seine Schriften*. Delo je prevedel G. Ravan. Gre za besedilo z versko tematiko, vendar na moje presenečenje govori o tem, kako naj bi muslimani dobili Koran. Angel Gabriel prebudi Mohameda in mu podari boraka, neresničnega konja s posebnimi sposobnosti in izgledom. Ko Mohamed potuje na boraku, ga najprej kliče nek Jud, da bi se ustavil na gori Sinaj in tam molil, nato ga kliče še nek Kristjan, da bi molil v Betlehemu, na koncu pa še neka ženska. Vendar se Mohamed ne ustavi, ker meni, da je samo Bog tako pomemben, da lahko ustavi boraka. Gabriel mu pove, da če bi se ustavil prvič, bi vso njegovo ljudstvo postalo judje, če bi se ustavil drugič, bi postali kristjani, če pa bi podlegel klicem nečimrne ženske, bi bilo pogubljeno. Zdaj ga Gabriel pospremi v sedem nebes, kjer sreča različne preroke,

Adama, Noeta in Mojzesa. Bog mu izroči svoje nauke, ki so zapisani v Koranu, muslimanski sveti knjigi.

Humoresko *Ferdo Frk* je spisal F. Z. Temniški, Nikodemov referent. Objavljena je le v eni številki. Ferdo Frk je Slovenec, župan neke vasi blizu Gorice. Izve, da pride v Gorico sam cesar, zato se odloči, da mora v Gorico tudi on, kajti Goričani ne bodo znali narediti takšnega sprejema, ki bi bil Ferdu Frku všeč. V svoji fantaziji razmišlja, da bi morali narediti slavolok, ki bi bil izgrajen po slovenskem vzorcu, morala bi viseti ogromna slovenska zastava, v zrak pa bi spuščali rakete v slovenskih barvah. Nato bi kar sam v besednem dvoboju premagal goriške predstavnike. Gre za humoresko z domovinsko tematiko. Ferdo Frk je namreč zaveden Slovenec, ki razmišlja, kako bi »podkuril« Italijanom, vendar mu žena dopoveduje, da bi bilo boljše, če ostane doma in poskrbi za to, da bo delo gladko teklo. Tako bi cesarju bolj pomagal, kot da gre na sprejem. V humoreski je pravzaprav majhnost in nezmožnost Slovencev, da bi se zavzeli za to, da bi bila Gorica slovenska, prikazana na humoren način. Junak pravzaprav deluje smešen zaradi sebe, saj si predstavlja, da je izredno pomemben, in se ne zaveda svoje »majhnosti«.

Tudi v naslednjem leposlovju, ki sem ga popisala, najdemo vojno tematiko, ki pa se povezuje z bivanjsko. Gre za nepodpisane *Obraze iz vojaškega življenja*, ki začnejo s prigodo o častniku in vojaku. Vojak je odslužil svoj čas, zato se vrača domov. Opisano je, kakšno prijateljstvo se lahko splete brez besed, kljub podrejenosti enega izmed akterjev, in kakšna je bolečina ob ločitvi. Kljub temu, da je ta obraz pod številko 1, Obrazi iz vojaškega življenja nimajo nadaljevanja. Objavljeni so v 23. in 25. številki.

Tone Poldetov je avtor še zadnjega leposlovja v 5. številki. Gre za *Popotne črtice*, objavljene v 7 zaporednih številkah časnika Edinost. Avtor je črtice posvetil predvsem domovinski ljubezni. Objavljeno je njegovo potovanje po Krasu. Med potovanjem razmišlja o kraških ljudeh, pomembnosti kraškega kvasa za razvoj Trsta, slovenski narodni zavesti, pogozdovanju, sežanskem županu, pesniku Miroslavu, rodbini D., Postojni. Za konec nam pove še zgodbo o premožni nuni, ki je prišla umret na Planino.

6.2.2 LETNIK 6

V letniku 6 je leposlovja malo, 2 krajši in 1 daljše prozno besedilo, ki se nadaljuje še v letniku 7, zato o njem pišem v naslednjem podpoglavju.

Leposlovje *Jugova pripovedovanja* je podnaslovljeno Podobe iz južnoslovanskih pokrajin. Avtor je objavljajal pod psevdonimom Benedek. Ludwig von Benedek je bil avstrijski general, ki je umrl istega leta, kot je bilo objavljeno to leposlovje, zato predvidevam, da je bil ta psevdonim uporabljen v spomin nanj. Delo je objavljeno v 6 številkah, ki nam prinesejo 5 različnih družinskih zgodb južnoslovanskih narodov: prve tri se dogajajo ljudem, zadnji dve pa sta prigodi vrabcev. Zgodba se začne tako, da nek moški zasliši, kako mu Jug (veter) očita, da je lenuh, saj ne počne nič, s čimer bi olajšal življenje ljudem v času vojne. Dogovorita se, da bo Jug pripovedoval zgodbo, ta moški pa jo bo zapisoval. Pripoveduje o delovni družini Bošnjakov in Turku, ki skuša z nasiljem izsiliti desetino. Druga pripoved je o prelepi prebivalci Hercegovine Anici in njenemu fantu, ki ju napadeta »Turčina«. Fanta ubijeta, njo ugrabita in jo odpeljeta k paši. Anica pa se raje zabode in umre, kakor bi bila paševa ljubica. Jug se na koncu maščuje tudi tistim, ki so jo ugrabili. Tretje Jugovo pripovedovanje je o Bolgarih. Tudi oni so pod turško oblastjo. Zaradi nesrečnih okoliščin mož ubije Turka, ki je napadel njegovo ženo. V četrti zgodbi govori o lačnem ščinkavcu in vrabcih v Srbiji, ki iščejo hrano in si gradijo prebivališče. Peta pripoved je nadaljevanje zgodbe o paru vrabcev, ki se naselita v Zenonu pri železniški postaji. Vrabec pripoveduje prijatelju Matevžu, da bi rad šel na vrt, ker bi tam veliko lažje vzgajal majhne vrabčke kot v mestu, kjer na njih povsod preži nevarnost. V vseh zgodbah je izpostavljena sreča v družini in dobri družinski odnosi, ki pa jih presekajo zunanji dejavniki (v največ primerih so to Turki, zato lahko govorimo tudi o socialni tematiki – zavojevanje balkanskega polotoka).

Kot zgodovinska črtica je v tem letniku časnika označen sestavek *Vrhnika v starem veku*. Je delo J. L.-ja, ki je podatke za sestavka črpal iz Valvasorja in Dimitza. Vrhnika v starem veku nam prinese legendo o argonavtih, ki je povezana z nastankom mesta. Mesto naj bi po legendi ustanovili argonavti z Jazonom na čelu, ki so bežali, ker so ukradli zlato runo. Do Vrhniko naj bi pripluli z ladjo Argo po Savi in Ljubljani, tam pa so ladjo razstavili in jo nesli do Jadranskega morja, po katerem so potem pobegnili domov.

6.3.3 LETNIK 7

V letniku 7 se pojavi le eno daljše besedilo, ki pa je nadaljevanje iz 6. letnika:

ODLOMKI IZ MOJEGA DNEVNIKA

Odlomki iz mojega dnevnika je roman z vojno tematiko, ki ga je napisal Samovič. Pod naslovom *Črtice iz mojega dnevnika* in *Odlomki iz mojega dnevnika* je v letniku 6 objavljen v 11 številkah, v letniku 7 pa v 10 številkah. Vemo, da je pod psevdonimom Samovič pisal Ivan Dolinar, politik in časnikar, med drugim tudi urednik časnika *Edinost*. Kot bomo izvedeli tudi iz romana, je Dolinar leta 1859 odšel prostovoljno v vojsko v Italijo, kjer se je hrabro boril in bil odlikovan. Prav o tem delu njegovega življenja govori leposlovje *Odlomki iz mojega dnevnika*. Gre za vojno med Italijo, ki jo je podprla Francija, in Avstrijo. Avstrija je v tej vojni izgubila večina svojih italijanskih ozemelj. Vojna velja za enega izmed prvih korakov Italije pri procesu združevanja.

V pripovedi prevladuje motiv tovarištva, saj se je med Samovičem, Flajšmanom in Stubico spletlo prijateljstvo, drug drugemu so nesebično pomagali, si delili hrano. Na moje veliko presenečenje je pripoved napisana v pozitivnem tonu, pripovedovalcu ni žal, da je v vojski. Smrt ni prikazana kot nekaj negativnega. Pripovedovalec se je bolj osredotočil na prijetne dogodke in na šale, ki so jih ušpičili kakšnemu drugemu vojaku, nekaj bitk je opisanih le proti koncu romana.

Leta 1859 se je pripovedovalec prostovoljno pridružil vojski, ki se je odpravila v boj na italijansko ozemlje. Obiskali so Mantovo, ki je naredila na pripovedovalca velik vtis, tam je doživel tudi gostilniški pretep med vojaki različne narodnosti. Nato so se nekaj ur hoda naprej utaborili in našli sode vina ter se napili. Naslednjo noč so šli po nekega grofa, ki so ga potem usmrtili. Potem so prestopili Pad in se približali reki Tičin. V Lombardiji se je začelo življenje v taboru, ki ga pripovedovalec ni bil navajen. Ko so prispeli v neko vas, so jih tam sredi noči napadli oboroženi prebivalci, zato je pobegnil skozi okno. Na jezeru Maggiore so ostali 14 dni – tam se je prikupil nekemu Švicarju s 3 hčerami. Ena izmed njih, Volpi, se je vanj zaljubila in ga prosila, naj dezertira, vendar se je odločil, da bo ostal v vojski. V letniku 7 se pripovedovalčeva vojska nahaja v Lombardiji, od koder jih prežene francoska vojska. Pri umiku so se ustavili v vasi Magento, kjer so izpraznili neko vinsko klet. Naslednji dan je prišlo do bitke s Francozi, v kateri je bilo ogromno ranjenih. Še isti dan je nek vojak pripeljal v tabor mlado Francozinjo, ki je iskala svojega zaročenca. Ko so ga našli, ji je v naročju umrl, njej pa je počilo srce. Med trupli, ki so jih pokopavali, so našli tudi dva roparja, ki sta mrtvim vojakom praznila žepe. Za kazen so ju usmrtili. Avstrijska armada se je začela umikati skozi Milan, kjer so začeli na njih streljati Italijani. Rešili so se tako, da je vsak nesel enega otroka, dokler niso prišli iz mesta, nato so jih izpustili. Ko so se spet utaborili, je šlo nekaj vojakov na izvidnico v sovražnikov tabor. Naslednji dan je spet prišlo do bitke, tokrat pri Solferini. V njej

je bil Samovič ranjen in ujet. Ujetnike so odpeljali v Genovo na francosko ladjo, kjer so za njih skrbeli tako, da so se počutili skoraj kot doma. Izkrkali so se v Marseillu in se odpravili proti Parizu. Odpeljali so jih v veliko bolnišnico, kjer je spoznal nekega francoskega vojaka, sina bogatega pariškega grofa, ki mu je predstavil svojo družino. Tam se mu je godilo izredno lepo, nato je bil sklenjen mir in prišlo je povelje, da morajo ujetniki domov. Foulcon, sestra francoskega vojaka, ga je prosila naj ostane, a Samovič je ostal zvest domovini. Njegova zadnja misel je bila, da mlada leta minevajo, države padajo in prestoli se rušijo, zvestoba pa ostane.

6.2.4 LETNIK 8

Leta 1883 je bilo v Podlistku objavljenih 5 krajših in 2 daljši prozni besedili. Daljši prozni besedili sta Rudin in Popotna pisma, ki ju bomo obravnavali na koncu tega poglavja, krajša besedila pa so naslednja:

Pravdar je zgodba o Gašperju Muhi, ki se je vso življenje pravdal za različne posesti, zato so ga imenovali večni pravdar. Njegov »advokat« je bil doktor Pajk, ki mu je na koncu pripadlo vso Gašperjevo premoženje, Gašper pa je končal v ubožnici in tam tudi umrl. V zgodbi zasledimo nauk o tem, da se celo življenje ne moremo z vsemi samo prepirati. Gre za povzetek po »Wiener Landwirtschaftliche Zeitung«, objavljen v eni številki. Prevajalec je neznan.

Loterijec je zgodba o ciganki Neži in Mihi Žgancu. Ta je šel k ciganki, ki je veljala za coprnico, da mu razloži sanje. Sanjal je namreč, da je kralj, ki razdeljuje denar. Povedala mu je, kaj sanje pomenijo: številke, ki jih mora igrati na lotu. Sicer ni verjel v to, ampak je vseeno igral in kasneje ugotovil, da je postal bogat. Denar je preveč razdajal, verjel pa je tudi, da lahko zadane še več, zato je venomer igral na loteriji. Na koncu je izgubil vse in životaril.

Šnopsar je nepodpisan sestavek v eni številki Edinosti. Govori o Mihi Žličniku, sinu vinogradnikov, ki ni veliko delal, temveč je pil žganje in kartal. Bogata vdova, Mica Skopuh, je imela hči Lenčko. Lenčka je spoznala Miha na žeganju in kmalu zatem sta se poročila. Tudi po poroki je Miha nadaljeval s pitjem, zato je posest vse bolj propadala. Tretje leto po poroki je moral v vojsko in Lenčka je svojo žalost blažila s »kuhanim«. Pošiljala je denar Mihi, na koncu pa sta obubožala in je morala z otroci k teti, Miha pa je postal berač.

Te tri zgodbe je najbrž napisal isti avtor, saj se vse tri dogajajo v neki kmečki vaški skupnosti. Glavni akterji zgodbe so prepirljivec, igralec na srečo in pijanec. Vse doleti nesrečna usoda. Zgodbe so bile objavljene kot opozorilo preprostim ljudem, kaj se zgodi, če so v igri alkohol, igre na srečo in prepir. Pri teh zgodbah lahko govorimo o leposlovju z vzgojno tematiko.

Da je Samovič Ivan Dolinar, smo razjasnili že pri leposlovju Odlomki iz mojega dnevnika. Sledita še dve kratki zgodbi iz vojaškega življenja, najbrž iz iste vojne, ki jo opisuje v zgoraj omenjenih Odlomkih.

Žukov Matiček, »vice-frajtar« je zgodba Samoviča (Ivana Dolinarja), objavljena le v eni številki. Gre za zgodbo z vojaško tematiko, ki opisuje Matička, ki opravlja izpit novincev. Med izpitom osmeši narednika, ki mu je ves čas nagajal, saj je Matiček ugajal generalu. Na koncu Matiček potegne ta kratko, saj ga narednik kaznuje, ko zamudi.

Še ena Samovičeva (Dolinarjeva) vojaška zgodba je *Kako je vojak Fleišman stotniku na glavo jajca razsul*. Vojaki so bili lačni, zato je Fleišman šel iskat jajca. Ko jih je končno našel, ga je videl kmet, ki ga je zatožil stotniku. Pripovedovalec mu je želel pomagati, zato mu je kričal, da je bil izdan in da gre stotnik zadaj. Fleišman je izpraznil klobuk z jajci skozi okno in nesreča je želela, da so padla ravno stotniku na glavo. Bil je kaznovan in zaklel se je, da nikdar več ne bo kradel kurjih jajc.

RUDIN

Rudin je prvi roman ruskega romanopisca Ivana Turgenjeva, izšel je 1856. V slovenščino ga je za časnik Edinost prevedel Miroslav Malovrh. Opisuje tipično generacijo idealistov v 40. letih, ki ji je pripadel tudi avtor sam. V romanu je raziskana tema odvečnega človeka in njegove nezmožnosti ukrepanja. Glavni konflikt v Rudinu je osredotočen na ljubezensko zgodbo glavnega junaka in mlado žensko, ki je v nasprotju z Rudinovim značajem. Rudin je protagonist romana. Je dobro izobražen in izjemno zgovoren plemič. Oče mu je umrl v zgodnjih letih, zato ga je vzgajala mama, ki je ves denar porabila za njegovo izobraževanje. V romanu živi na posesti bogate vdove veleposestnice Darje Mikhailove in se zaljubi v njeno hči Natašo. Mihajlo Mihajlovič je prav tako bogati posestnik. Bil je Rudinov sošolec, na koncu se poroči z Aleksandro, ki je lepa vdova brez otrok. Je Rudinovo nasprotje v značaju: inteligenčen, a praktičen. Sergej je Aleksandrin brat. Je upokojeni časniki in upravlja sestrično premoženje. Sprva je zaljubljen v Natašo, zato je velik Rudinov tekmeč.

Roman se začne z uvedbo treh likov: Aleksandre Pavlovne, Mihajla Mihajloviča Lešnjeva in Pandelevskega. Na posestvu Darje Mikhailove pričakujejo nekega barona, vendar namesto njega pride Rudin, ki s svojimi inteligentnimi in humornimi govori vse očara. Zjutraj pri Darji sreča Lešnjeva, ki je bil njegov sošolec. Čez dan pride do prvega pogovora Rudina in Nataše. V naslednjih dveh mesecih Rudin ostane na posestvu Darje Mikhailove in živi od izposojenega denarja. Veliko časa preživi z Natašo in z njo razpravlja o raznih stvareh, med drugim tudi o ljubezni. Nekega večera si ljubezen tudi izpove, na njuno nesrečo pa ju sliši Pandalevski, ki o tem poroča Darji. Darja tej ljubezni nasprotuje, Nataša pa pričakuje od Rudina, da bo ukrepal, vendar ta ne stori ničesar, zato ga Nataša zapusti, Rudin pa odide s posesti. Pred odhodom napiše 2 pismi: Nataši in Sergeju. V pismu Nataši se izpove, govori o svoji nezmožnosti, da kaj spremeni. Medtem Lešnjev zaprosi za roko Aleksandro.

Epilog se dogaja več kot dve leti po Rudinovem prihodu na posest. Lešnjev je srečno poročen z Aleksandro. Pride, da ji pove novice o zaroki med Natašo in Sergejem. Pogovor, ki sledi, se dotakne Rudina. Lešnjev brani Rudina, da je genij, vendar v njem ni dovolj moči, da bi kaj storil.

Poglavje se zaključi z Rudinovým brezciljnim potovanjem po Rusiji. Lešnjev in Rudin se srečata in gresta na večerjo. Lešnjev mu ponudi pomoč, vendar Rudin pokaže nezmožnost prilagajanja situaciji. Na koncu tudi Lešnjev spremeni mnenje o njem. Rudin umre na barikadah v času revolucije. (vir: Wikipedia, <http://en.wikipedia.org/wiki/Rudin>)

POPOTNA PISMA

Gre za zgodbo v obliki 6 pisem, objavljenih v 10 številkah Edinosti, avtorstvo Antonije Kobler, ki je v Slovenki objavila tudi delo Bosanske vile, drugega pa o njej nisem našla. Prevladujoča je ljubezenska tematika, gre za motiv prepovedane in brezpogojne ljubezni, ki se konča s smrtjo obeh zaljubljenecv. Ljubezenska tematika pa je na začetku prepletena tudi z vaško in bivanjsko tematiko.

Pisec pisem je Živko, ki piše gospe Rozamundi Sokolovi, kar pa izvemo šele na koncu zadnjega pisma. Gospa Rozamunda mu je svetovala, da če želi spoznati lepote Štajerske, naj začne v Brežicah. Živko je tam prenočil in spoznal mesto, naslednji dan pa se je namenil v Sromelj. Tam se je odvijal »upor« kmetov. Njihovo vinsko trto so napadle uši, zato je želela oblast vinograde uničiti, kmetje pa so se mirno upirali. Nato je nek fant vrgel kamen v žandarja, kar je sprožilo streljanje. Na koncu so ogromno vaščanov zaprli, Živko pa se je

odpravil naprej na Sveto Goro, kamor je prispel pozno ponoči. Zjutraj se odpravi v cerkev, kjer je vse mirno in tiho, zato premišljuje o svoji preteklosti. Tu prvič izvemo, kaj ga pravzaprav teži. Ljubil je Angeliko, ki pa je bila zanj zaradi stanu nedosegljiva – oče jo je odpeljal stran od njega. Gospe, ki ji piše pisma, zatrdi, da ni srečen. Ko potuje naprej, srečuje ljudi, ki gredo v Krapinske toplice. Tudi Angelikin oče je rad zahajal tja, zato se je Živko odločil, da gre pogledat, če ju bo srečal. Ko se je ozrl skozi okno svoje sobe v Krapini, je videl barona Gebata, Angelikinega očeta, ki ga je spremljal grof Caprini. Nato sledi opisovanje njegovih čustev do Angelike in opravičevanje, ker ne opisuje ljudi in krajev. Drug dan jo je iskal po vseh sprehajališč, potem pa jo je srečal v restavraciji. Povabili so ga, da prisede, in Angelika mu je predstavila svojega moža, grofa Caprinija. Živko je ostal v Krapini in se družil z Angeliko in grofom. Ta je bil do nje surov in hladen, ljubil je le samega sebe.

V naslednjem pismu Živko sporoča, da je zaprosil v službi za dodatnega pol leta dopusta, ker gre v Gradec k sorodnikom. Nato izda še to, da gre v bližino Gradca tudi Angelika in njen mož ga povabi, da tja odpotujejo skupaj. V Gradcu se znajde v svetu zabav in prestiža, zdi se mu, da se je Angelika spremenila, vendar mu Angelika na vrtu razkrije svojo žalost in obup ter mu pove, da se sama več ne smeta videvati, zato jo vidi le še na zabavah, v družbi ostalih. V zadnjem pismu se Živko poslavlja. Pripoveduje, kako je umrla Angelika. Na neki zabavi je veliko preveč plesala, nato pa popila še ledeno hladno limonado. Zato ji je počila žila in kmalu je umrla. Živku govorijo zdravniki, da ne vedo, kaj mu je, vendar on ve, da mu je počilo srce. Rozamunda Sokolova dobi zadnje Živkovo pismo od Franca Nekarja, saj je Živko že preminil. Sporoči ji, da je pokopan blizu Angelike.

6.2.5 LETNIK 9

V letniku 9 je objavljenih kar 18 krajših proznih besedil:

Verešagin in Verešaginica na Himalaji je popotovanje po Himalaji, ki je bila opisano v knjižici *Reiseskizze aus Wien. Von Herrn und Frau Vereschagin I. Bandchen: Ost Himalaya. Mit Illustrationen*, izšla pa je leta 1882 v Leipzigu. Prevod je opravil K. Glaser. Gre za zakonca, ki se z vladarjevim blagoslovom odpravita na Himalajo. Opisujeta prebivališča, hrano, življenje tamkajšnjih ljudi in svoje srečanje z njimi. Takratni javnosti posredujeta azijsko kulturo in njihov način življenja.

T. F. je avtor prigode o konju in Fludrežu ter njegovim sinom, objavljene v eni številki. V *Kako je Fludrež ciganskemu konju štato odpravil* srečamo očeta in sina, ki se s konjem odpravita po drva. Ko bi moral konj vleči drva, pa je preveč trmast, zato sin in oče odideta domov brez njega. Ko se je zvečerilo, je konj popustil, in pripeljal drva domov. Gre za poučno zgodbo, ki prinaša nauk, da tudi trmasti bodo slej kot prej nehali trmariti, zato lahko tu govorimo o vzgojni tematiki, ki pa prinaša tudi motive kmečkega življenja in dela.

Še ena z vzgojno tematiko je resnična zgodba iz malomestnega življenja, *Kaznovani skopuh*, ki jo je napisal dr. M. Gre za življenjsko zgodbo učitelja Janeza Komarja, ki je bil velik skopuh, vendar ga je natakara na koncu pretental, Janezu pa je bilo nadvse žal, ker je moral dati natakarku svoj forint za njegovo prijaznost. Zgodba prinaša nauk, da tudi preveliko skoparjenje z denarjem za druge ni dobro.

V številki 10 najdemo 2 šaljivi zgodbi iz Languslusove torbe: *Kako je kompare Žef prešiča v Trst kontrabantil* in *Brihtni fant*. Sklepam, da ju je napisal Languslus, kar je najbrž psevdonim. Prva govori o tem, kako sta kompare Žef in Mičo tihotapila svinjo v Trst, da zanjo ne bi rabila plačati davka, druga pa o tem, kako je Martinčkov Tone s svojo brihtnostjo ugnal grofa. Prikazano je, da »mali človek«, preprostež kljub svoji majhnosti in nemoči s svojo kmečko logiko in pametjo uspe premaga oblast, ki jo v našem primeru predstavljajo grof in cariniki.

S kratico L.s. so označene tudi *Smešnice*. Ker gre, tako kot pri prejšnjih dveh zgodbah, tudi tukaj za šaljivo zgodbo, slutim, da je L.s. pravzaprav tudi Languslus. Tudi tu se preprosti ljudje ponorčujejo iz profesorja, ki je na družbeni lestvici seveda višje od njih, a to še ne pomeni, da ima več »kmečke pameti«. Prikazanih je več smešnih prigod profesorja T. Nekega dne se mu je zgodilo, da je šel na predavanje v ženinem klobuku in njeni halji, na neki zabavi je namesto cilindra nosil s seboj pokrov stranišča, spet drugič so mu študentje namesto cilindra nastavili kozarec z vodo, da se je polil.

Zgodba *Tone Žežkov* je nepodpisana, zato ne vemo, kdo je njen avtor. Tone je bil mlad fant, cerkovnik, ki se je zaljubil v župnikovo kuharico Jelico. Ker sta to skrivala, jo je župnik poslal stran, vendar je čez čas prišla nazaj. Ko ju je župnik zalotil skupaj, se je razjezil in Jelica je zbolela in umrla. Tone Žežkov ni našel sreče nikjer drugje, na koncu so ga pokopali zraven njegove nesojene neveste. Tudi ta ljubezenska tematika prinaša motiva brezpogojne in prepovedane ljubezni, ki jo partnerja dosežeta šele po smrti.

Smešna zamemba je označena kot resnična povest. Napisal jo je L.s (najbrž Langusus). Govori o slovenskem kmetu, ki se je želel prepričati, da je slovenski jezik res postal pomemben, zato se je odpravil na sodišče z neko listino, ki jo je dobil. Tam sreča birača, pisarja in sodnika. Prva dva res govorita slovensko, vendar sta do njega osorna, sodnik pa ga pošlje v ječo, saj je bila tista listina kazen. Od takrat na vse listine, ki jih dobi, napiše »eno noč v ječi«. Tudi tu je, tako kot v vseh njegovih zgodbah, izpostavljen mali človek proti oblasti.

Just Piščanec je objavil zgodbo *Pijanec*. Just Piščanec je bil publicist in carinski strokovnjak. Že kot dijak je branil svoje narodno prepričanje. Na povabilo V. Dolenca je začel kot sedmošolec pisati za Edinost razne notice, lokalne dopise, pravljice, črtice, opisoval je tržaške običaje. Leta 1886 je sam vodil upravo Edinosti. Velikokrat je pisal anonimno, ali pa pod psevdonimom Levin. Pijanec v zgoraj omenjeni zgodbi je Jurij Obad, nekdanji pridni hlapec, ki se je poročil s Hrenovo Meto. Bila sta srečna, dokler ni Jurij nekoč srečal vojaških prijateljev in se z njimi zapil. Od takrat je vsak večer pil in po 12 letih so izgubili tudi dom, otroci so morali v službe, Meta dela kot deklica na neki kmetiji, Jurij pa berači. Predstavljena je socialna tematika, znotraj katere se pojavita motiva alkoholizma in revščine. (vir: Sbl, <http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:2112/VIEW/>)

Izpod peresa Justa Piščanca je prišla tudi povest *Svoje glaven sin*. Na začetku spoznamo vdovo s tremi sinovi, ki umre od skrbi zaradi sina Ivana. Ivana je poslala v šole, mu pošiljala denar, on pa je pijančeval in od nje zahteval še več denarja, v šolo več sploh ni hodil. Po pismu, ki mu ga je poslal stric, se je vrnil domov in se sprva poboljšal, nato pa zašel na stara pota. Kmalu je prišel še njegov stari prijatelj Davorin, s katerim sta skupaj popivala. Ivan je nekega večera pijan padel v brezno, Davorin pa je mislil, da ga je umoril on, zato je pobegnil. Tudi tu je v ospredju motiv alkoholizma, ki prinese nauk, da preveč alkohola ni nikoli dobro.

Tri čudne! je napisal -al.-. Gre za 3 šaljive pripovedi: Soda-Wasser, »Marijacejske kapljice« in Čarobni sodček. V prvih dveh pride do nesporazuma zaradi pogovora med govorcem nemškega in govorcem slovenskega jezika, kar se je na slovenskem ozemlju v tem času sigurno tudi zares dogajalo. V prvi je vojak od natakarike zahteval Soda-Wasser, ona pa mu je želela dokazati, da razume nemško in mi je prinesla vodo iz soda. Gre za povsem komičen konflikt, saj natakarike tudi na koncu zgodbe misli, da je imela prav. V drugi si kmečko dekle želi kapljic za olajšanje bolečin, svetujejo pa ji nakup kape in kapelice, saj so te besede še najbolj podobne besedi kapljice. Zadnja pripoved nam posreduje zgodbo o gostilničarjih, ki

»bereta« narobe obrnjen časnik, v resnici pa spita, ker sta preveč popila. Tri čudne! Pravzaprav niso toliko čudne, kolikor so smešne. Opisujejo pa dogodke, ki se prav lahko zgodijo tudi v resničnem življenju. Tu lahko govorimo o socialni tematiki.

Ivo Trošt je bil slovenski pisatelj in učitelj, ki je v različnih revijah objavljajal svoja pripovedna dela. Izdal je vrsto mladinskih in ljudskih povesti. Snov je zajemal iz območja Notranjske, v svojih delih pa je prikazoval vaško, trško in mestno življenje. Med drugim je napisal tudi zgodbo v 2 številkah: *Slovo*. V leposlovju časnika je precej manj ljubezenske tematike, kot sem je pričakovala. Ena izmed »ljubezenskih zgodb« je tudi *Slovo*. Srečamo Milko in Živka, županovega sina, ki sta zaljubljena, vendar on odhaja v boj proti Turkom v Bosno, ona pa mu obljubi večno ljubezen in da ga bo čakala. Živko se v boju odlikuje in ko se vrne, se z Milko tudi poroči. Na koncu zgodbe je zapisano: »Blažena zakonska ljubezen!« Je prva zgodba z ljubezensko tematiko, ki ima srečen konec. <http://ezb.ijs.si/fedora/get/sbl:3965/VIEW/>

Košančan, katerega ime in priimek sta mi ostala uganka, je napisal resnično »dogodbo« na kmetih z naslovom *Glükauf*. Govori o kmetu, ki je našel rudo in šel v Ljubljano, kjer so se z njega malo ponorčevali, premog pa so mu odvzeli. Povedali so mu, da tam, kjer bo nekdo zaklical Glükauf, je vredno kopati. Kmet je slišal duha izgovoriti te besede, zato je kopal naprej in čakal, da bodo prišli možje iz Ljubljane pogledat njegovo rudo, teh pa ni bilo od nikoder. Gre za socialno tematiko, ki prikaže prizadevanje kmečkih ljudi, da bi obogateli, zato se obrnejo na pomoč k bolj izobraženim, mestnim ljudem, ti pa jih samo izkoristijo v lastno korist.

Pod psevdonimom Reki prijatelj je bila objavljena hvalnica reki *Reka* »Reka«. Pripovedovalec se je nekoč odpravil v Šempeter. Ko je hodil ob reki, je slišal, da ga nekdo kliče. Po dolgem opazovanju, je ugotovil, da ga kliče reka. Povedala mu je, da je tista Reka, ki jo že več let prodajajo v Trstu. Nato sledi slavospev reki. Zgodba je bila objavljena zaradi načrta, da bi preusmerili tok reke »Reke« v Italijo, da bi ti dobivali njeno vodo, tako da ima tudi skrito vzgojno sporočilo: reka sama si ne želi, da bi kakorkoli spreminjali njen naravni tok, pustimo naravi, naj živi po svoje.

Solza materina reši izgubljenega sina je v 7 delih objavljena zgodba Kajščeka, nepoznanega avtorja. V pregledanem leposlovju je to pravzaprav edina zgodba z izseljensko tematiko, zraven te pa se pojavlja še družinska tematika, kajti mladeniča rešita roparskega življenja ravno mati in brat, njegova družina. Tone in Urh sta mladeniča, ribiča, ki zbežita zaradi novačenja v Napoleonovo vojsko v Ameriko kot mornarja. Po sedmih letih je Urhov oče

umrl, še prej pa je svoji ženi in drugemu sinu povedal o zakladu, ki ga je skrila na vrtu. Mihec in mati skleneta poiskati Urha. Nato se dogajanje prestavi na roparsko ladjo, ki ima več ujetnikov. Eden izmed ujetnikov pove, da se je napotil v Ameriko poiskat svojega brata. Izkaže se, da je ravno poglavar roparjev njegov brat. Nato pride še mama, ki zajoče in ga s tem prepriča, da zapusti ladjo in se pokori za roparsko življenje. V zgodbi, ki vsebuje tudi povsem neverjetno naključje, se skriva tudi nauk: za družino je potrebno narediti vse.

Rak prekolne človeka je zgodba v eni številki, objavljena pod psevdonimom Tr. Tgbl. To najbrž pomeni, da je bila prevedena iz Trieste Tageblatt, katerega obstoja nisem uspela dokazati. Govori o tem, kako so raki v pletenici, v kateri jim je vroče. Nato jih Magdalena, ki je kuharica, prestavi v lonec, poln vode. Najprej je to pravi blagoslov, potem pa postaja vedno bolj vroče. Raki umirajo eden za drugim. Zadnji živi rak prekolne ljudi, vendar se njegova napoved ne uresniči. Zgodba je posredovana s perspektive raka, kar pomeni, da je pripovedovalec rak, ki ugotovi, da ni vse zlato, kar se sveti.

Ivo Trošt je avtor 6-delne zgodbe *Učitelj slikar*, vendar žal 100. številka manjka, tako da ne izvemo, kako se je iztekla. Pripovedovalec je učitelj, ki se zaradi dolgočasenja odpravi na obisk k prijatelju slikarju, Hinku. Najprej se pogovarjata o sliki, nato o botaniki, po kosilu pa Hinko pripoveduje zgodbo. Med študijem je prišla k njemu sestrina prijateljica in ga prosila, naj jo uči hrvaški jezik. Med učenjem sta se zaljubila, kasneje pa sta izvedela, da njen oče ne bi pustil, da se Karolina poroči z učiteljem. V zgodbi je izpostavljena ljubezenska tematika.

Levin je avtor zgodbe *Poboljšana soproga*, objavljene v 2 številkah. Levin je pravzaprav Just Piščanec, o katerem smo že prej povedali nekaj besed, zato se na tem mestu ne bomo ponavljali. Govori o možu, ki je svojo ženo ukrotil tako, da je začel igrati piščalko, ko ga je psovala. Ta ga je prenehala žaliti, objela sta se in od takrat postala zgledna družina. Predstavljena je družinska tematika, ki pa skriva tudi nauk: žena mora biti pokorna možu in mu ne sme ugovarjati.

6.3.6 LETNIK 10

Podlistek letnika 10 je prinesel 7 krajših pripovednih del in 2 daljši:

Posledki ima oznako novelica in je nepodpisana. Sam naslov pravzaprav pomeni posledice. Je v 2 delih časnika. Gre za pripoved o starcu, ki je sam živel v hiši ob morju. Nekega dne se je zaradi močnega vetra k njemu zatekel dijak in nato začel prihajati k njemu večkrat. Starec mu

je zaupal svojo zgodbo: nekoč je bil mlad zdravnik, ki se je poročil z grajsko hčerjo Serafino, ta ga je prevarala, zato jo je zapustil. Nato se je namerno utopila, starec pa se je odločil živeti na tistem mestu, kjer je umrla njegova ljubezen. Tudi ta ljubezenska tematika prinaša nesrečno, brezpogojno ljubezen starca, ki pa se ne odloči umreti zaradi smrti svoje ljubljene, temveč se raje muči vsak dan ob pogledu na mestu, kjer je umrla. Na tak način se pravzaprav kaznuje, saj se krivi za njeno smrt.

Viktorica je povest, namenjena za vzgled slovenskim mladim pisateljem, kako naj pišejo povesti, da se narodu priljubijo. Tako je namreč zapisano v opombi. Gre za eno izmed povesti v knjigi *Babica*, češke pisateljice Božene Nemcove, ki je začetnica češke realistične povesti iz podeželskega življenja. Njeno najbolj znano delo pa je ravno *Babica*. Poslovenil jo je Fr. Cegnar, objavljena pa je v 6 številkah. *Viktorica* je bila ošabna mladenka, ki se ni hotela z nikomer poročiti. Nato pa jo je začel preganjati nek črnooki vojak, zato se je odločila, da bo vzela prvega, ki jo bo zaprosil. Kmalu je zbolela in pobegnila iskat črnookega vojaka, ki ji je obljubil večno ljubezen. Nato je zblaznela in živela v gozdu. Tudi v tej pripovedi najdemo nauk za mlada dekleta: ne smejo biti ošabna in prevzetna, ker se jim bo to maščevalo. Prikazana je socialna tematika: kako so ljudje doživljali vojake, ki so prišli v njihovo vas.

Trije bratje je istrska pripovedka, ki jo je slišal in zapisal Ivan Kuret, šolnik in glasbenik, ki je povsod, kjer je služboval, prispeval tudi k narodnemu prebujanju. Pripovedka govori o najmlajšem izmed treh bratov, ki je edini govoril resnico, zato je bil bogato nagrajen – poročil se je s cesarjevo hčerjo. V ospredju zgodbe je seveda nauk, ki pravi, da je potrebno vedno govoriti le resnico, za katero bomo bogato nagrajeni.

Ponos in ljubezen je izšla v 6 številkah. Njen avtor je Ivan (Ivo) Trošt, o katerem sem že pisala. *Ponos in ljubezen* je označena kot povest. Sestavljena je iz 7 poglavij – vsako se začne z verzom kakšnega pesnika. Pripovedovalec nam posreduje zgodbo o gospodih Zagrajskih, ki mu jo je povedal starec Jernej. Grof je imel mlajšega brata Venceslava, ki je prišel živeti k njemu. Na lovu je spoznal Milico in se vanjo zaljubil. Hkrati s sedanjo zgodbo se dogaja še analitična: grof Radivoj je kot mlad študent v mestu spoznal Ano, ki ji je lagal o tem, kdo je. Ko je zanosila, ga je šla iskat, vendar jo je on na skrivaj poročil z drugim. Na koncu se izkaže, da je ravno Milica ta hči in da je Venceslav njen stric. To je ena redkih povesti v *Edinosti*, ki se dogaja v plemiškem okolju, vendar pa je najbolj izpostavljena tema ljubezenska. Tudi tu se izkaže, da je ljubezen med parom prepovedana.

Rušen je označena kot zgodovinska novela avtorja Leopolda Ritterja von Sacher-Masocha, avstrijskega pisca in novinarja. Sacher-Masoch jo je objavil leta 1873 pod naslovom *Female Sultan*. Prevedel jo je H. V. Objavljena je v 5 zaporednih številkah *Edinosti*. Govori o sultanu Mustafu III, ki je napisal pesem ženi Zemiri, vendar mu ta ne verjame, da je pesem zanjo in hoče glavo služabnika, ki naj bi mu priskrbel ljubico. Nato se vmeša sultanova sestra in mu podari lepo pevko Rušen, ki je bila zaljubljena v drugega, zato je ves čas žalostna. Sultan jo podari za ženo njenemu fantu in se pobota z Zamiro. Kljub temu, da gre za zgodbo, ki se dogaja v muslimanskem svetu, ni izpostavljena islamska vera, temveč sultanova ljubezen do svoje žene. Ta je pravzaprav nekoliko nenavadna, sploh ker vemo, da so imeli sultani zmeraj več žena. Nauk zgodbe je »Ljubezen premaga vse.«

Čudna ženitev je zgodba, objavljena v dveh številkah, ki jo je prevedel H. V. Govori o peku Boštjanu, ki je sovražil pevca Antona, ta pa se je zaljubil v njegovo hči Olgo. Olga in Anton sta pretentala njenega očeta in se z njegovim dovoljenjem poročila, Boštjan pa je ugotovil, da se je motil. Spet je izpostavljena prepovedana ljubezen, tokrat v mestnem okolju. Zgodba se razplete srečno, saj nevestin oče spozna svojo zmoto, ki pa mu je bila dokazan s pomočjo goljufije. Nauk zgodbe je, da so tudi starši zmotljivi.

NARODNE PRIPOVEDKE IZ SPODNJE ŠTIRSKE

V sklopu Narodne pripovedke iz Spodnje Štirskje je 18 ljudskih pripovedk. Delo je nepodpisano, vendar je moral te pripovedke nekdo zbrati in zapisati na območju Spodnje Štajerske. Ker gre za ljudske pripovedke, je avtor seveda nepoznan, saj so nastajale in se prenašale iz roda v rod. Namenjene so preprostemu ljudstvu, zato je njihova vsebina preprosta. Največkrat gre za zgodbe s srečnim koncem in naukom za preprosto ljudstvo na koncu (»Če je uže mlad berač, je star brez hlač.«) Glavni junak zgodbe je običajno plemenit, mlad, reven, pameten in zvit, kar mu omogoča, da premaga sovražnika, ki je v zgodbi negativec. Pripovedke se začenjajo z Pred mnogimi leti, V starih časih, Nekoč, kar potrjuje pravilo, da v ljudskih pripovedkah kraj in čas dogajanja nista določena. Seveda se v teh pripovedkah ne gre izogniti pravljničnim številom: 3, 7, 9, 12 (3 bratje, 12 sinov).

Prva pripovedka govori o možu, ki je poceni prodal kravo Ogrom. Ko ga žena kara, si izmisli, kako bo ukanil Ogre, da bo od njih dobil več denarja. Najprej jim »proda« čarobni klobuk, nato jih ogoljufa, da je vstal od mrtvih s pomočjo njihovega tepeža, nato pa še jih prepriča, da

jih lahko polije s smolo. Druga govori o očetu s 3 sinovi. Oče je dal najstarejšemu sinu koso, srednjemu petelina, najmlajšemu pa mačka. Vsi trije so podarjeno stvar prodali ljudem, ki še nikoli niso slišali za te 3 stvari in dobili posesti. Ko so vprašali, kaj maček je, so narobe razumeli, da poleg miši tudi žive ljudi, zato so se ga na smrt bali. Tretja pripovedka govori o možu, ki je zadel na loteriji. V njej se skriva tudi nauk, da se to zgodi le redkim, zato igre na srečo niso preveč priporočljive.

Sledijo še preostale: o velikanu, ki je s premetenostjo premagal hudiča in se poročil z grofovo hčerko, o ženi in možu, ki sta dobila bogastvo tako, da sta prevarala roparje, o dečku in gostilničarju, ki je »kupil mačka v žaklju«, o 12 bratih, ki so se poročili z 12 sestrami, o 3 bratih, ki jih je krčmarica naplahtala, vendar jo je najmlajši spregledal, o vragu, ki ga je premagal Palček, o drugem vragu, ki so ga premagali z žegnano vodo, o možu, ki se je zatekel v razbojnikovo hišo in s svojo bistrumnostjo rešil njegove naloge, o starcu, ki je zastavil carju uganko, o hlapcu, ki je ugovarjal gospodarju, zato ga je ta napodil, o sovraštvu med mačkami in psi, o ženi, ki je želela, da mož umre, o tem, kako oštir poizveduje, ali so Kovačevi ukradli njegovo tele in o Andreju, ki mu je usmiljenje pomagalo, da se je poročil z grofično.

V prebranih narodnih pripovedkah se pojavljajo naslednje teme: socialna, družinska, kmečka, ljubezenska, razbojništvo, junaštvo. Praktično vse teme so podrejene vzgojni, saj je cilj narodnih pripovedk (poleg leposlovja), da ljudi o nečem podučijo in jim posredujejo nauk.

IZ UST NARODA

Pod psevdonimom Levin je pisal Just Piščanec, ki se je pod temi zgodbami podpisal s psevdonimom. V tržaški okolici je slišal kar nekaj pravljic in pripovedk, ki si jih ljudje pripovedujejo v dolgih zimskih večerih, ob delu na polju in v družbi, ter se odločil, da jih bo zapisal. Meni, da je hvalevredno, da ohranjamo to bogastvo Slovencev. Prvih 10 pripovedk je zapisal Levin, zadnjo, enajsto pa kriški kmet. Levin je namreč pozival ljudi, naj tudi oni zapišejo pripovedke, ki jih slišijo.

O tem, kaj je značilno za ljudske pripovedke, sem pisala pri Narodnih pripovedkah iz Spodnje Štirske, zato se tu ne bom ponavljala.

Prva pripovedka v seriji govori o čevljarjevem sinu, ki je že pri sedmih letih pojedel toliko, da sta starša zaradi tega skoraj obubožala, zato sta ga poslala delat. Pri prvemu kmetu se je

dogovoril, da za pečeno tele na dan opravlja službo 12 pastirjev, pri naslednjemu pa, da bo za enega vola na dan obdeloval vso njegovo posest, a ga nobeden ni mogel vzdrževati. Nato je srečal dva junaka, s katerima se je naselil v gradu, kjer straši. Tam je s svojo močjo ugnal hudiča in grad je bil njihov. Nekaj časa so tam živeli, potem so se odpravili do velikega žrela, kjer jih je hudič odnesel v podzemlje. Jakob je tam premagal Luciferja in od takrat ni bilo več nič slišati o njih. Jakob je v zgodbi iz dečka, ki je predstavljen negativno, saj toliko poje, da ga nihče ne more vzdrževati, spremenjen v junaka, predstavljenega pozitivno, saj je zelo močan, ker veliko poje. Glavna tema pripovedke je tako Jakobovo junaštvo.

V drugi zgodbi je predstavljeno razmerje med revnim čevljarjem in bogatašem. Čevljarja je življenje obdarilo z 9 otroki, bogataš pa ni imel nobenega, zato je predlagal, da mu čevljar enega podari. Čevljar je za vse otroke našel nek izgovor, zakaj ravno tistega ne. Na koncu zgodbe bogataš sprevidi svojo zmoto in vse otroke obdaruje. Predstavljeni sta socialna in družinska tema: kljub revščini je čevljarjeva družina srečna, saj imajo drug drugega.

Naslednja dve pripovedki govorita o vojakih – junakih. Prva je o vojaku dezertarju, ki je nekemu možu obvaroval posest in hči pred razbojniki, vendar ta tega ni cenil in ga je nagnal. Vojak se je odpravil dalje in naletel na razbojniško hišo, iz katere je rešil cesarjevo hči. Po nekaj preizkušnjah cesarja mu je ta podelil naziv stotnik in veliko bogastvo, vojak pa se je odpravil po deklico, ki jo je najprej rešil pred razbojniki, in se z njo poročil.

Četrta pripovedka pripoveduje o vojaku dezertarju in bogatemu meščanu, ki se ponoči zatečeta v brlog razbojnikov. Ti ju takoj zavohajo in ju sklenejo zjutraj ubiti. Vojakova zadnja želja je bila, da mu prinesejo skledo soli s kisom. S to tekočino je potem zalil oči razbojnikov in jih v zmedi skupaj z meščanom pobil. Potem sta si napolnila žepa z dragocenostmi, ki sta jih našla v hiši in prenočila v neki krčmi. Zjutraj se izkaže, da je bil ta meščan cesar. Ukaže vojaka obleči v generala. Ko se ta zbudi in zagleda okrog sebe bogato oblečene ljudi in sebe v generalovi obleki, od presenečenja mrtev obleži.

Sledijo jim še druge pripovedke:

- O kravi, v katere trup se je prikradel škrat, ki je nato ostal še v klobasah in poskrbel, da berač zaradi klobase v žepu ni dobil nobene druge hrane.
- O revežu, ki je odrezal noge s škornji mrliču, nato pa jih pozabil v hiši, kjer je prosil za prenočišče. Tam pa sta gospodinja in gospodar prepričana, da ga je pojedla krava, pustila pa le njegove noge.

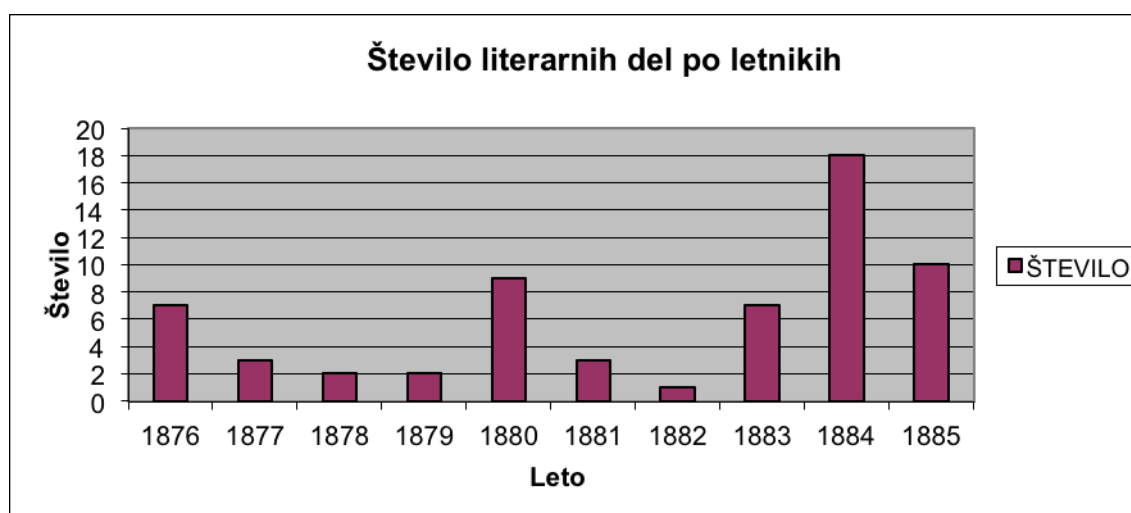

- O Kurentu, ki je ubežal smrti z igranjem na goslice, nato pa je ukanil še Sv. Petra in mu med nogami smuknil v nebesa, kjer se je usedel na svojo suknjo, ki jo je nekoč podaril revežu.
- O kmetu, ki so mu drugi kmetje ubili kravo, nato pa je njeno kožo z goljufijo bogato prodal. Kmetom se je maščeval tako, da so tudi oni ubili svoje krave in odnesli kože naprodaj, za njih pa seveda niso dobili toliko denarja, ker vmes ni bilo goljufije. Nato jih je speljal na krivo sled še s posodo s pepelom, za katero je od grofa dobil zlatnike. Za konec pa jih je poslal v vodo iskat čredo bikov, od koder se nikoli niso vrnil.
- O Lutru Martinu, ki se je maščeval, ker ni postal papež: zasejal je novo vero.
- O tem, kako so na Tolminskem cerkev širili, župan pa je na ta način dobil rjuhe vseh svojih meščanov.
- Zadnja pripovedka je prišla izpod peresa kriškega kmeta. Govori o mlinarjevi hčeri, ki je ubila 12 razbojnikov, poglavarja pa je pustila živega. Ta jo je potem pod pretvezo, da je bogat Dunajčan, odpeljal v svoj brlog. Od tam je pobegnila, vendar je nato čez pol leta od strahu pred maščevanjem umrla.

7. GRAFIČNI PRIKAZ POPISA

7.1 ŠTEVILO LITERARNIH DEL PO LETNIKI

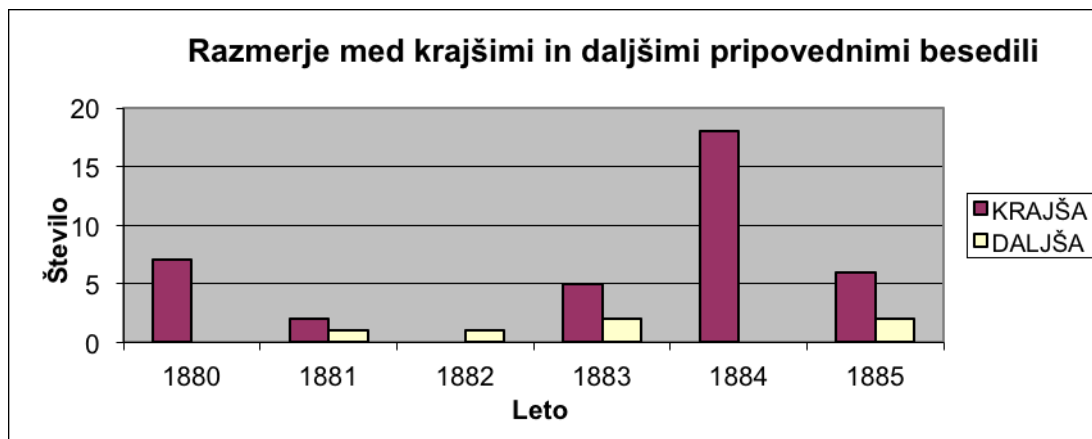
Ob pregledovanju časnikov me je zanimalo, ali je obseg leposlovja v vseh letnikih enak. Izkazalo se je, da je bil prvo leto na račun satiričnih zgodbic o Mihcu in Jakcu kar velik, nato pa je do uvedbe rubrike Podlistka upadal, leta 1878 in 1879 zasledimo le še eno literarno delo. Z uvedbo Podlistka naraste tudi količina leposlovja, vendar le za eno leto, nato pride spet do padca. Največ leposlovja je izšlo leta 1884, kar 18 različnih naslovov se je zvrstilo v Podlistku. Nikoli se ni zgodilo, da v celotnem letniku ne bi objavili vsaj enega literarnega dela, kar se mi zdi pohvalno. Skupaj je v teh 10 letih izšlo 58 različnih literarnih del (vse zgodbe o Mihcu in Jakcu sem štela kot eno literarno delo).

GRAF 1: Število literarnih del po letnikih

7.2 RAZMERJE MED KRAJŠIMI IN DALJŠIMI PRIPOVEDNIMI BESEDILI

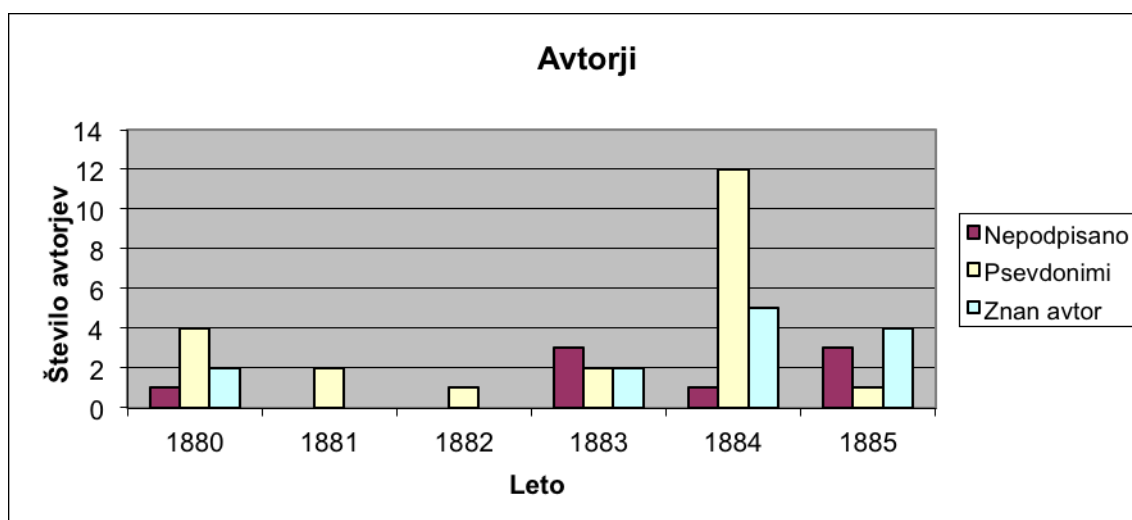
V nadaljevanju me je zanimalo, ali je bilo več daljših ali krajših proznih besedil. Po pričakovanju je bilo od 43 besedil kar 38 krajših, kar predstavlja 88 %. Pri razdelitvi na daljša in krajša besedila sem upoštevala nasvet profesorja, da naj štejem med daljša prozna besedila tista, ki so v nadaljevanjih objavljena v več kot 8 številkah. Največ kratke proze (18) se pojavi v letu 1884, najmanj pa v letu 1882, ko je sploh ni. Dolga proza se pojavi le petkrat. Delež krajše pripovedne proze je bil naslednji: leta 1880 predstavlja 100 %, 1881 66 %, 1882 0 %, 1883 71 %, 1884 100 % in 1885 75 %. Vidimo, da je v vseh letnikih, razen enem, krajša proza v prednosti.

GRAF 2: Razmerje med krajšimi in daljšimi pripovednimi besedili

7.3 AVTORJI

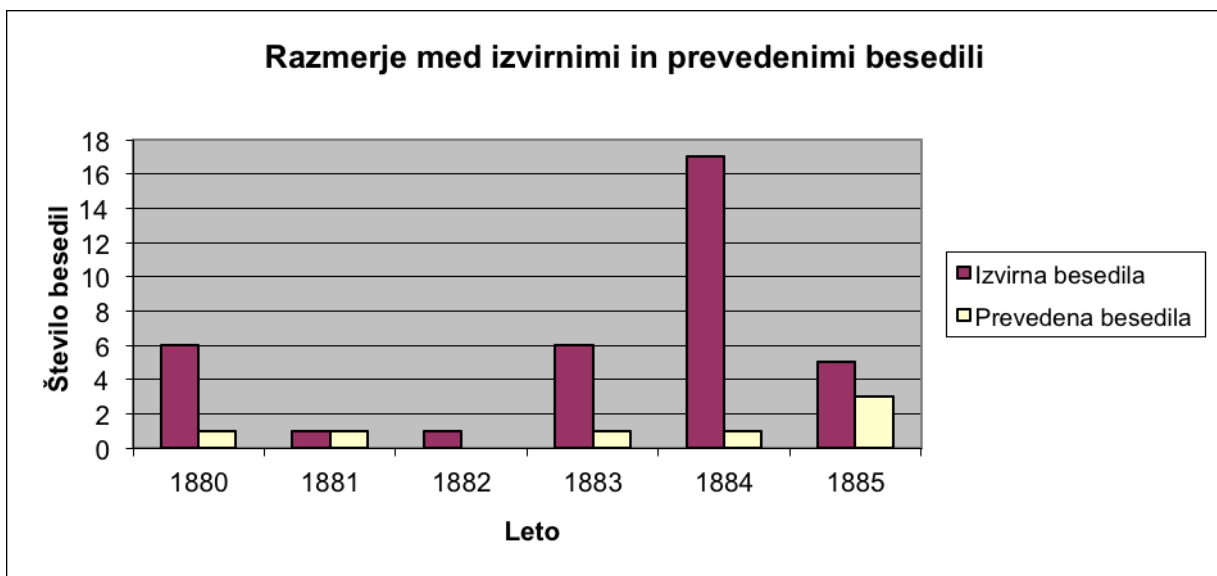
Veliko besedil v podlistku je bilo nepodpisanih ali pa je avtor uporabil psevdonim ali kratice. Če je uporabil kratice ali samo priimek, sem te vrste podpisov uvrščala med psevdonime. Tako je bilo skupno 8 nepodpisanih objav (19 %), 22 psevdonimov (51 %), za 13 (30 %) besedil pa vemo, kdo jih je napisal, saj je avtor svoje delo tudi podpisal. Iz grafa je razvidno, da je bilo vedno več tistih avtorjev, ki se niso podpisali ali pa so uporabili psevdonim, kar je bilo najbrž povezano tudi z oblastjo in tem, da so besedila izšla v časniku političnega društva. Za tekste, ki so nepodpisani, najbrž nikoli ne bomo izvedeli, kdo jih je napisal, psevdonime in kratice pa sem poskušala s pomočjo Slovenskega biografskega leksikona, Kocijanovih biografij in spletnega brskalnika google tudi razrešiti.

GRAF 3: Razmerje med nepodpisanimi in znanimi avtorji ter psevdonimi

7.4 IZVIRNA IN PREVEDENA BESEDILA

Od 43 besedil jih je kar 36 izvirnih, kar pomeni, da besedila niso bila prevedena, ali pa avtor ni zabeležil, da jih je prevedel. To pomeni, da je le 16 % besedil prevedenih. Gre za nemške, avstrijske (3), ruske, italijanske in češke pisatelje in pisateljico. Tudi tu se vidi, da je imela Avstrija velik vpliv na svoje državljane, saj je bilo to območje takrat avstrijsko. Nekoliko me je presenetilo, da ni bilo več besedil italijanskih avtorjev, kajti navsezadnje so bili italijanščina in Italijani na tem območju precej močnejša skupnost. Izvirna besedila najpogosteje povzemajo kar snov iz domačega okolja, pogosto gre za zapise ljudskih pripovedk, saj je bila takšna tematika v tistem času najprimernejša za preproste ljudi, ki berejo časnik Edinost. Prevedena besedila so zajemala bivanjsko, ljubezensko in versko tematiko.

GRAF 4: Razmerje med izvirnimi in prevedenimi besedili

ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi sem se najprej lotila raziskovanja že znanih podatkov o političnem društvu Edinost in istoimenskem časniku, ki ga je društvo izdajalo. Tako sem dobila nek splošen pregled, ki je zapisan v prvih štirih poglavjih diplomske naloge.

Ko sem te podatke obvladala, sem se lotila pregledovanja 10 letnikov časnika, kar skupaj nanese 585 številčk. Pri pregledovanju sem v prvih 4 letnikih opravila pregled celotnega časnika, kajti leposlovje je bilo objavljeno kar med ostalimi rubrikami. S 5. letnikom pa se je pojavila rubrika Podlistek, sicer zapisana pod vodoravno črto in ločena od ostalega besedila, kar nam že navidezno daje misliti, da je nekoliko drugačna. Tako sem se od 5. letnika naprej lotila le pregledovanja Podlistka. V 6 letih je v rubriki Podlistek izšlo 38 krajših in 5 daljših proznih besedil.

Nekoliko me je presenetila visoka številka avtorjev, ki so objavljali pod psevdonimi ali pa nepodpisani, vendar sem po premisleku ugotovila, da je bilo to zaradi oblasti povsem normalno. Tudi izvirnih besedil je veliko, precej več kot prevedenih, kar kaže na to, da so tudi Slovenci znali ustvarjati zgodbe, sodbo o kvaliteti teh literarnih del pa bom raje prepustila komu, ki ima s tem več izkušenj.

Bistvena pri moji diplomski nalogi pa je bila objava bibliografije leposlovja Edinosti za prvih 10 let na wikiviru.

VIRI IN LITERATURA

- Ivan Dolinar: Edinost. Trst: 1876–1928. Cobiss ID: 1364851.
- Edinost (Trst). Digitalna knjižnica Slovenije.
[http://www.dlib.si/results/?query=%27keywords%3dedinost%27&pageSize=25&frela tion=Edinost+\(Trst\)](http://www.dlib.si/results/?query=%27keywords%3dedinost%27&pageSize=25&frela tion=Edinost+(Trst)), 20. 11. 2013)
- Enciklopedija Slovenije; knjiga 2. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1988.
- Miran Hladnik: Začetki slovenskega feljtonskega romana. Academia.edu (20. 11. 2013)
- Milan Pahor: Slavjanska sloga. Trst: ZTT EST, 2004.
- Jože Pirjevec: »Trst je naš!« Boj Slovencev za morje (1848–1954). Ljubljana: Nova revija, 2007.
- Poročilo slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije, Koper, 2000 v Slovenci v Italiji, Zaščita, Trst 2001, Zadruga Primorski dnevnik z.z. o.z.
- Anton Slodnjak, [Ivan Nabergoj](#), Slovenski biografski leksikon.
- Anton Slodnjak, [Matija Sila](#), Slovenski biografski leksikon.
- Anton Slodnjak, [Just Piščanec](#), Slovenski biografski leksikon.
- Anton Slodnjak, [Ivo Trošt](#), Slovenski biografski leksikon.
- Anton Slodnjak, [Miroslav Vilhar](#), Slovenski biografski leksikon.
- Mario Šušteršič: Sledovi. Po poteh slovenske prisotnosti v Trstu. Trst, ZTT EST, 2008.
- Wikipedia, spletna enciklopedija. [Rudin](#). (20. 11. 2013).

BIBLIOGRAFIJA

LETO 1876: LETNIK 1

Številka 2: Zgodovina slovenskih časnikov v Trstu

Strele: Lukša slovenskim pevcem

Številka 3: Pogovori na magistratovi višavi

Strele: Odgovor slovenskih pevcev Lukši

Številka 4: Pogovori na magistratovi kolibi

Italijanski razred v rojanski šoli

Mihec in Jakec

Številka 5: Pogovori na magistratovi kolibi

Številka 6: Pogovori na magistratovi višavi

Dober odgovor

Številka 7: Dobro vprašanje

Številka 10: Slovenščina v tržaških srednjih šolah

Številka 11: Pogovori na magistratovi gredi

Številka 13: Pogovori na magistratovi baraki

Številka 16: Pogovori na krivej in počenej palači

Številka 18: Pogovori na krivej in počenej palači

Številka 19: Pogovor na krivej in počenej palači

Številka 24: Mihec in Jakec na popotvanji

LETO 1877, LETNIK 2

Številka 2: Mihec in Jakec poleti v krčmi

Številka 7: Mihec in Jakec v zgornji okolici

Številka 10: Deklamacija žene Rakovskijeve

LETO 1878, LETNIK 3

Številka 3: manjkajoča

Številka 18: manjkajoča

Številka 20: Pesem, ki jo je napisalo ljudstvo v Dopisih

Mihec in Jakec

Številka 22: Cegnar: Gospodu dr. Ivanu Bleiweisu k 70. obletnici

LETO 1879, LETNIK 4

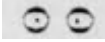
Številka 8: Mihec in Jakec pri volitvah

Številka 13: Čertice o tržaških volitvah

LETO 1880, LETNIK 5

Številka 2: PODLISTEK: Miroslav: Na Balkanu – črtice iz mojega dnevnika

Številka 3: PODLISTEK: .ky.: Škenderbeg

Številka 4: PODLISTEK: : Osoda: Pravljica – a resnica

Številka 5: PODLISTEK: .ky.: Pop Bogdan (pregled južno-slovanskega osvobojevanja)

Številka 14: PODLISTEK: Kriebitzsch: Mohamed. Njegovo ponočno potovanje (Prevedel G. Ravan)

Številka 15: PODLISTEK: Kriebitzsch: Mohamed. Njegovo ponočno potovanje (Prevedel G. Ravan)

Številka 16: PODLISTEK: F. Z. Temniški: Ferdo Frk (Humoreska)

Številka 21: PODLISTEK: .ky.: Podvodnja deklica

Številka 23: PODLISTEK: Obrazi iz vojaškega življenja

Številka 25: PODLISTEK: Obrazi iz vojaškega življenja

Številka 43: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

Številka 44: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

Številka 45: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

Številka 46: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

Številka 47: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

Številka 48: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

Številka 49: PODLISTEK: Tone Poldetov: Popotne črtice

LETO 1881, LETNIK 6

Številka 2: PODLISTEK: Benedek: Jugova pripovedovanja (Podobe iz južno-slovanskih pokrajin)

Številka 3: PODLISTEK: Benedek: Jugova pripovedovanja (Podobe iz južno-slovanskih pokrajin)

PODLISTEK: Samovič: Črtice iz mojega dnevnika

Številka 6: PODLISTEK: Samovič: Črtice iz mojega dnevnika

Številka 7: PODLISTEK: Samovič: Črtice iz mojega dnevnika

Številka 8: PODLISTEK: Benedek: Jugova pripovedovanja (Podobe iz južno-slovanskih pokrajin)

Številka 9: PODLISTEK: Benedek: Jugova pripovedovanja (Podobe iz južno-slovanskih pokrajin)

Številka 10: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 11: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 12: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 13: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 15: PODLISTEK: Benedek: Jugova pripovedovanja (Podobe iz južno-slovanskih pokrajin)

Številka 16: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 17: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 19: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

PODLISTEK: Dimitz: Vrhnika v starem veku (Prevedel J. L.)

Številka 20: PODLISTEK: Benedek: Jugova pripovedovanja (Podobe iz južno-slovanskih pokrajin)

Številka 23: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

LETO 1882, LETNIK 7

Številka 1: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 6: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 10: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 11: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 12: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 13: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 14: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 15: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 16: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

Številka 17: PODLISTEK: Samovič: Odlomki iz mojega dnevnika

LETO 1883, LETNIK 8

Številka 5: PODLISTEK: Pravdar

Številka 27: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 28: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 29: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 30: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 31: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 32: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 33: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 34: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 35: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 36: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 37: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 38: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 39: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)

Številka 40: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 41: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 43: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 44: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 45: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 46: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 47: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 48: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 49: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 50: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 51: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 53: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 54: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 55: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 56: PODLISTEK: J. Turgenjev: Rudin (Preložil M. Malovrh)
Številka 65: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 66: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 67: PODLISTEK: Loterijec
Številka 69: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 70: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 75: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 76: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 79: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 81: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 83: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma
Številka 84: PODLISTEK: Antonija Kobler: Popotna pisma

Številka 85: PODLISTEK: Šnopsar

Številka 98: PODLISTEK: Samovič: Žukov Matiček, vice frajtar

Številka 100: PODLISTEK: Samovič: Kako je vojak Fleišman stotniku na glavo jajca razsul

LETO 1884, LETNIK 9

Številka 1: PODLISTEK: Verešagin in Verešaginica na Himalaji (Prevedel K. Glaser)

Številka 2: PODLISTEK: Verešagin in Verešaginica na Himalaji (Prevedel K. Glaser)

Številka 7: PODLISTEK: T. F.: Kako je Fludrež ciganskemu konju štato odpravil?

Številka 8: PODLISTEK: dr. M.: Kaznovani skopuh (Resnična zgodba iz velikomestnega življenja)

Številka 10: PODLISTEK: Languslus: Kako je kompare Žef prešiča v Trst kontrabantil

PODLISTEK: Languslus: Brihtni fant

Številka 21: PODLISTEK: Tone Žežkov

Številka 22: PODLISTEK: Tone Žežkov

Številka 26: manjkajoča

Številka 30: PODLISTEK: L.s.: Smešna zamemba (Resnična povest)

Številka 32: PODLISTEK: L.s.: Smešnice

Številka 33: PODLISTEK: L.s.: Smešnice

Številka 37: PODLISTEK: Just Piščanec: Pijanec

Številka 38: PODLISTEK: -al.-: Tri čudne!

Številka 39: PODLISTEK: -al.-: Tri čudne!

Številka 40: PODLISTEK: Just Piščanec: Svoje glaven sin (Povest)

Številka 41: PODLISTEK: Just Piščanec: Svoje glaven sin (Povest)

Številka 43: PODLISTEK: Ivo Trošt: Slovo

Številka 44: PODLISTEK: Ivo Trošt: Slovo

Številka 45: PODLISTEK: Glükauf! (Resnična dogodba na kmetih)

Številka 51: PODLISTEK: Reki prijatelj: »Reka« (Povodna pripovedka)

Številka 53: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 54: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 55: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 56: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 57: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 58: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 59: PODLISTEK: Kajšček: Solza materina reši izgubljenega sina

Številka 66: PODLISTEK: Rak prekolne človeka

Številka 95: PODLISTEK: J. Trošt : Učitelj slikar

Številka 96: PODLISTEK: J. Trošt : Učitelj slikar

Številka 97: PODLISTEK: J. Trošt : Učitelj slikar

Številka 98: PODLISTEK: J. Trošt : Učitelj slikar

Številka 99: PODLISTEK: J. Trošt : Učitelj slikar

Številka 100: manjkajoča

Številka 101: PODLISTEK: Levin: Poboljšana soproga

Številka 102: PODLISTEK: Levin: Poboljšana soproga

LETO 1885, LETNIK 10

Številka 2: PODLISTEK: Mrččhakatika ali Ilovnati voziček (Najstarejša indijska glediška igra. Prevedel K. Glaser)

Številka 3: PODLISTEK: Mrččhakatika ali Ilovnati voziček (Najstarejša indijska glediška igra. Prevedel K. Glaser)

Številka 4: PODLISTEK: Mrččhakatika ali Ilovnati voziček (Najstarejša indijska glediška igra. Prevedel K. Glaser)

Številka 5: PODLISTEK: Mrččhakatika ali Ilovnati voziček (Najstarejša indijska glediška igra. Prevedel K. Glaser)

Številka 8: PODLISTEK: Posledki (Novelica)

Številka 9: PODLISTEK: Posledki (Novelica)

Številka 10: PODLISTEK: Viktorica (Odlomek iz »Babic«)

Številka 11: PODLISTEK: Viktorica (Odlomek iz »Babic«)

Številka 12: PODLISTEK: Viktorica (Odlomek iz »Babic«)

Številka 13: PODLISTEK: Viktorica (Odlomek iz »Babic«)

Številka 15: PODISTEK: Viktorica (Odlomek iz »Babic«)

Številka 17: PODLISTEK: Viktorica (Odlomek iz »Babic«)

Številka 19: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 20: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 24: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 25: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 26: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 27: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 28: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 29: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 30: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 31: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 32: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 33: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 34: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 36: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 37: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 38: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 39: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 40: PODLISTEK: Levin: Iz ust naroda

Številka 43: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 46: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirske

Številka 47: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirije

Številka 48: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirije

Številka 49: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirije

Številka 50: PODLISTEK: I. Kuret: Trije bratje (Istrske pripovedke)

Številka 51: PODLISTEK: I. Kuret: Trije bratje (Istrske pripovedke)

Številka 52: PODLISTEK: I. Kuret: Trije bratje (Istrske pripovedke)

Številka 53: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirije

Številka 54: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirije

Številka 55: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 56: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 57: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 58: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 59: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 60: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 61: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 62: PODLISTEK: Narodne pripovedke iz Spodnje Štirije

Številka 63: PODLISTEK: Kriški kmet: Iz ust naroda

Številka 64: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 69: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 70: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 71: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 72: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 73: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 74: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 75: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 76: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 77: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 78: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 79: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 80: PODLISTEK: Kalidas: Urvaši (Indijska drama. Prevedel Karel Glaser)

Številka 90: PODLISTEK: Ivan Trošt: Ponos in ljubezen

Številka 91: PODLISTEK: Ivan Trošt: Ponos in ljubezen

Številka 92: PODLISTEK: Ivan Trošt: Ponos in ljubezen

Številka 93: PODLISTEK: Ivan Trošt: Ponos in ljubezen

Številka 94: PODLISTEK: Ivan Trošt: Ponos in ljubezen

Številka 95: PODLISTEK: Ivan Trošt: Ponos in ljubezen

Številka 96: PODLISTEK: Sacher-Masoch: Rušen (zgodovinska novela, prevedel H. V.)

Številka 97: PODLISTEK: Sacher-Masoch: Rušen (zgodovinska novela, prevedel H. V.)

Številka 98: PODLISTEK: Sacher-Masoch: Rušen (zgodovinska novela, prevedel H. V.)

Številka 99: PODLISTEK: Sacher-Masoch: Rušen (zgodovinska novela, prevedel H. V.)

Številka 100: PODLISTEK: Sacher-Masoch: Rušen (zgodovinska novela, prevedel H. V.)

Številka 102: PODLISTEK: Čudna ženitev (prevedel H. V.)

Številka 103: PODLISTEK: Čudna ženitev (prevedel H. V.)

IZJAVA

Podpisana Kaja Horvat izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela z naslovom Lepslovje v tržaški Edinosti (1876–1885). Uporabljeni viri in literatura so navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

S svojim podpisom zagotavljam, da sem diplomsko nalogo izdelala samostojno, pod mentorstvom red. prof. dr. Mirana Hladnika.

Kaja Horvat

V Destrniku, 27. 11. 2013